

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
**Планування та прогнозування
ресурсного потенціалу банку**

Студента 2 курсу 5 м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Хмелюк
Дмитра
вікторовича

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Сушко Наталія
Мар'янівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ.....	6
1.1. Суть, значення та роль ресурсного потенціалу сучасних банків.....	6
1.2. Особливості формування ресурсного потенціалу банків.....	12
1.3. Роль планування та прогнозування ресурсного потенціалу в сучасних банках.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ.....	27
2.1. Оцінка організаційної системи планування та прогнозування ресурсним потенціалом	АТ КБ
«ПРИВАТБАНК».....	27
2.2. Аналіз динаміки та структура власних ресурсів	АТ КБ
«ПРИВАТБАНК»..	34
2.3. Оцінка залучених та позикових ресурсів	АТ КБ
«ПРИВАТБАНК».....	39
РОЗДІЛ 3.УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ.....	45
3.1. Планування потреб банку в додатковому капіталі за рахунок внутрішніх джерел.....	45
3.2. Прогнозування ресурсного потенціалу банку балансовим методом.....	51
3.3. Планування онлайн-депозитних вкладень банку із застосуванням	

економетричної моделі.....	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ.....	7

2

ВСТУП

Актуальність теми. Достатній рівень ресурсного потенціалу сучасних банків сприяє як підвищенню їх можливостей у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання і домогосподарств у додаткових фінансових ресурсах, так і забезпеченню їх фінансової стійкості. Разом з тим у сучасних умовах в Україні помітно загострилися проблеми формування та використання ресурсів банків. Низький рівень ефективності виробництва, недостатній життєвий рівень населення та слабка довіра до банківської системи істотно ускладнюють вирішення задачі забезпечення достатнього рівня ресурсного потенціалу сучасних банків. Саме тому питання планування та прогнозування ресурсного потенціалу банків має надзвичайну актуальність, оскільки на тактичному рівні і стратегічному рівні забезпечує систему управління банками ресурсною складовою неюхідної кількісної та якісної структури.

Ступінь дослідженості теми. Теоретичні та практичні аспекти формування, планування та прогнозування ресурсного потенціалу банків розглядалися вітчизняними та зарубіжними вченими. Значний внесок у

дослідження цієї проблеми зробили такі вчені як Алексеєнко М. Д. [12], Васюренко О. В. [27], Вожжов А. П. [29], Дзюблук О. В. [37], Довгань Ж. М. [39], Заруба О. Д. [45], Землячов С. В. [47], Коваль С. Л. [48], Мартинюк Ж. В. [56], Мещеряков А. А. [59], Павлюк С. М. [65], Примостка Л. О. [68], Савлук М. І. [70], Федосік І. М. [76], Швець Н. Р. [79].

Однак, питання методичних підходів щодо оцінки ресурсного потенціалу банку та її системи планування не достатньо висвітлені в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних вчених та потребують подальшого вдосконалення.

Мета даної роботи полягає в аналізі теоретичних засад дослідження механізму планування та прогнозування ресурсного потенціалу банку та виокремленні перспективних шляхів її удосконалення та оптимізації на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК».

Реалізація наведеної мети обумовлює вирішенні наступних **завдань**:

- розгляд сутності, значення та ролі ресурсного потенціалу сучасних банків;
- виявлення особливостей формування ресурсного потенціалу банків;
- оцінка сучасної ролі планування та прогнозування ресурсного потенціалу в сучасних банках;
- оцінка організаційної системи планування та прогнозування ресурсним потенціалом АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- аналіз динаміки та структура власних ресурсів АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- оцінка залучених та позикових ресурсів АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- планування потреб банку в додатковому капіталі за рахунок внутрішніх джерел;
- прогнозування ресурсного потенціалу банку балансовим методом»;
- планування онлайн-депозитних вкладень банку із застосуванням економетричної моделі.

Об'єктом роботи виступає ресурсний потенціал АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та механізм його планування та прогнозування.

Предметом дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних основ планування та прогнозування ресурсного потенціалу банків з метою її оптимізації.

Методи дослідження. В основу дослідження роботи покладено як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Шляхом застосування емпіричних методів, індукції та дедукції, аналізу та синтезу висвітлюються тенденції, проблеми та перспективи розвитку системи планування та прогнозування ресурсного потенціалу банку з метою її оптимізації. Також на основі порівняльного аналізу та шляхом критичного аналізу здійснюється дослідження ресурсного потенціалу банку. Крім наведених методів у роботі використовуються наступні методи: спостереження, порівняння, термінологічний, системний та метод формалізації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вдосконаленні системи планування та прогнозування ресурсного потенціалу досліджуваного банку з метою її оптимізації.

Практична цінність результатів дослідження. У випускній кваліфікаційній роботі наведені механізми забезпечення оптимізаційних параметрів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» для збалансованої системи планування його ресурсним потенціалом.

Публікації. Дослідження планування та прогнозування ресурсного потенціалу банку було опубліковано в статті «
» // : Збірник наукових статей студентів денної та заочної форми навчання, які здобули освітній ступінь «магістра» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціалізації «Банківська справа», – Ч.. – 201. – С. -.

Обсяг і структура випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Повний обсяг випускної кваліфікаційної роботи становить 72 сторінки ілюстровані 20 таблицями, 6 рисунками та

додатками. Список використаних джерел складається із 70 найменувань

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ

1.1. Суть, значення та роль ресурсного потенціалу сучасних банків

Формування ресурсного потенціалу—важлива економічна основа діяльності банківських установ, оскільки здійснення господарських операцій потребує наявності певної суми грошових коштів, тобто ресурсів [15]. Від оптимально сформованих ресурсів комерційних банків залежать важливі показники діяльності кредитних установ – рентабельність та ліквідність. Автори багатьох досліджень термін «ресурсний потенціал» зводиться до ототожнення з банківськими ресурсами [12]. Термін «ресурсний потенціал» прирівнюють до коштів, залучених у різного роду пасиви [12-14]. З огляду на це нам необхідно з'ясувати сутність понять «банківські ресурси» та «банківській капітал». З огляду на зазначене вище, доречним буде розпочати з визначення суті банківського капіталу, оскільки саме нагромадження власного капіталу є першим кроком у формуванні банківських ресурсів. Існує багато розбіжностей у трактуванні суті капіталу, а відтак ускладнюється

подальший розвиток теоретичних узагальнень, формування та використання банківського капіталу на практиці. Взаємини банків із клієнтами й органами нагляду та регулювання також залежать від правильного розуміння суті банківського капіталу [67].

Так, економічна енциклопедія визначає банківський капітал як «сукупність грошових капіталів (власний і залучених коштів), якими оперують банк, вони приносять власнику банківський прибуток». Деякі російські економісти розглядають банківський капітал як відокремлену грошову форму промислового капіталу, підпорядковану в своєму русі кругообігу промислового капіталу. Згадані точки зору схожі у тому, що банківський капітал пов'язаний тільки з грошовим капіталом, однак, на нашу думку, таке визначення не розкриває сповна поняття банківського капіталу, оскільки капітал взагалі, й банківський капітал зокрема може існувати й у матеріально-речовій формі [42].

Деякі вчені-економісти, банківський капітал вважають сукупністю всіх ресурсів, що залучив банк адже він вкладає їх тільки для забезпечення прибутку. Алексеєнко М. Д. розглядає банківський капітал як «грошові кошти та виражену в грошовій формі частку матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків та використовуються ними для здійснення операцій із розміщення коштів і надання послуг з метою одержання прибутку» [12]. Розглядають банківський капітал як суму певних ресурсів й інші автори, зокрема Васюренко О.В., Коваль С. Л., Луців Б. О. [27, 48, 54]. Вони ототожнюють поняття «банківський капітал» із поняттям «банківські ресурси». Так, наприклад, колектив авторів «Енциклопедії банківської справи України» зазначив, що «банківський капітал – це сукупність різних видів грошових капіталів, коштів, які використовує банк у вигляді банківських ресурсів для забезпечення своєї діяльності, здійснення різноманітних операцій та одержання прибутку [54]. Складається з власного капіталу банку та залучених коштів». Згадана група вчених-економістів розглядає банківський

капітал як сукупність усіх залучених банком ресурсів, що він використовує для виконання активних та інших операцій незалежно від права власності на них.

У макроекономічному аспекті банківські ресурси можна охарактеризувати як акумульовані банком за допомогою емісії пайових цінних паперів або отримані в тимчасове користування на грошовому ринку кошти суб'єктів економіки на основі зобов'язальних правовідносин, а також кошти внутрішньобанківського походження, у т.ч. результати фінансової діяльності банку, що використовуються для подальшого розміщення згідно визначених банком напрямків з метою одержання прибутку, забезпечення ліквідності, зміцнення матеріально-технічної бази банку тощо [14]. Банківські ресурси є сукупністю ресурсів усієї банківської системи країни, які є джерелом задоволення різноманітних потреб сімейних господарств, джерелом інвестицій для господарюючих суб'єктів та самих банків, фінансування потреб держави (бюджетного дефіциту), взагалі важливим важелем економічного зростання і структурної перебудови економіки.

Отже, ресурсний потенціал банку є сукупністю матеріальних, людських та технічних ресурсів банку, які він у продовж своєї діяльності кількісно і якісно збільшує та вдосконалює, з метою забезпечення своєї надійності, конкурентоспроможності та отримання прибутку.

Розгляд теоретичних питань мобілізації банківської ресурсного потенціалу неможливий без ґрунтового вивчення їх складу і структури [47]. Глибше розкриття сутності ресурсного потенціалу банків можливе через вивчення джерел її формування. Як уже було зазначено, банки є провідними посередниками фінансового ринку, а також такими комерційними підприємствами, що діють для отримання прибутку; при цьому вони, як суб'єкти економіки підпадають під дію різноманітних ризиків. Відповідно до таких особливостей банки формують свої ресурси в трьох напрямках: – по-перше, це формування власних коштів як основи для забезпечення економічної самостійності й здатності відповідати за своїми зобов'язаннями;

– по-друге, залучення грошових коштів від юридичних та фізичних осіб на зберігання відповідно до посередницької діяльності банку. При цьому ініціаторами розміщення коштів є їх власники, а не банки; по-третє, позичення коштів на фінансовому ринку, що їх залучають у формі міжбанківських кредитів і кредитів центрального банку, операцій із цінними паперами на вторинному фондовому ринку, а також позик на ринку євродоларів. Ресурсний потенціал банку за формою ресурсів, що її складають, може бути розподілена на наступні види (рис. 1.1).

Розвиток ресурсного потенціалу банків позитивно впливає і на суб'єктів господарювання та сімейні господарства. У сучасних умовах для економіки будь-якої країни характерні процеси прискорення розрахунків, їх автоматизації і комп'ютеризації. Збільшення оборотності ресурсів суб'єктів економіки робить можливим одержання ними більшого прибутку, викликає зростання зацікавленості в збільшенні обсягів виробництва, підвищенні рівня добробуту.

При розгляді ролі ресурсного потенціалу комерційних банків простежується важливість її значення як для окремих комерційних банків, так і для банківської системи та економіки країни в цілому, у зв'язку з чим доцільно відокремити макроекономічний та мікроекономічний аспект значення ресурсного потенціалу банків (табл. 1.2.).

Рис. 1.1. Складові частини ресурсного потенціалу банків*

*Примітка: складено автором на основі джерела [46]

Реалізація аспектів значення ресурсного потенціалу, що розглядаються на макрорівні, сприяє формуванню засад сталого розвитку банківської системи країни та економіки в цілому. Це одночасно створює передумови для покращення проявів значення ресурсного потенціалу комерційних банків на мікрорівні.

Ресурсний потенціал комерційних банків має важливе значення для стабілізації банківської системи, підвищення рівня ліквідності і керованості комерційних банків, що створює важливі передумови для розвитку економіки країни. Ресурси банків в Україні є важливим, якщо не провідним, джерелом інвестування економіки. Це обумовлено двома групами чинників.

Таблиця 1.2

Значення ресурсного потенціалу банків*

Макроекономічний аспект	Мікроекономічний аспект
Важлива передумова для зростання грошово-кредитного мультиплікатора та пропозиції грошей, прискорення ремонетизації економіки і розвитку ринкових відносин.	Передумова отримання прибутку банком та задоволення інтересів його акціонерів.
Важливе джерело інвестицій у реальний сектор економіки країни.	Засіб диверсифікації активних операцій, збільшення частки капіталомістких операцій.
Досягнення економічного зростання при ефективному використанні інвестованих коштів.	Сприяє зростанню капіталізації банків та виконанню вимог контролюючих органів.

Структурна перебудова економіки в умовах державної підтримки банківської системи.	Інструмент підвищення довіри до банку, досягнення іміджевих та інших маркетингових цілей.
Засіб досягнення соціальної стабільності в суспільстві, зростання добробуту громадян.	Джерело фінансування діяльності банку на початковій стадії його створення та при виникненні фінансових ускладнень.
Інструмент підвищення довіри до економіки, фінансової та банківської системи України в очах світової спільноти, джерело підтримки ліквідності та забезпечення фінансової надійності банківських установ	Сприяє налагодженню ділових стосунків між комерційними банками та їх клієнтами, доступу на нові ринки банківських послуг.
Створює можливість для накопичення коштів з метою отримання доходу або майбутнього використання інвесторами та кредиторами банку за умов надійності їх зберігання.	Створює передумови для поліпшення організації розрахунків в економіці, що дозволяє державі поліпшувати стан грошового обігу, а економічним суб'єктам використовувати вигідні для них форми розрахунків.

*Примітка: складено автором на основі джерела [33; 47]

З одного боку, стабілізація економіки та підвищення добробуту економічних суб'єктів, при посиленні їх впевненості в сталості грошової одиниці та надійності банківської системи, сприяють зростанню заощаджень, які є ключовим джерелом інвестиційних ресурсів в економіці України [52]. З другого боку, вкрай низька розвиненість фондового ринку та низький рівень довіри до суб'єктів цього ринку, слабка правова захищеність інтересів кредиторів грошового ринку взагалі спричиняють незначну роль фондового ринку в спрямуванні заощаджень на інвестиційні потреби. В цих умовах найбільш дієвим механізмом такого спрямування виявилось банківське кредитування, передумовою якого виступає формування ресурсного потенціалу, в т.ч. і за рахунок заощаджень [46, 55].

Роль ресурсного потенціалу у післякризовий період значно зростає, оскільки проведення кредитної політики потребує більш виваженої політики банків України у сфері кредитування, про що свідчить незначне зниження кредитного портфеля [16]. Також спостерігаємо обмеження споживчого кредитування та переорієнтацію на кредитування суб'єктів господарювання, а також зменшення частки довгострокових кредитів у кредитному портфелі банків України. Відбувається підвищення відсоткових ставок за кредитами для юридичних та фізичних осіб унаслідок збільшення вартості залучення

ресурсів, спостерігається невідповідність між термінами залучення та розміщення банківських ресурсів внаслідок падіння довіри до банків з боку вкладників. Збільшення ресурсного потенціалу відбувається за рахунок розміщення фізичними особами строкових вкладів, але в одночас погіршується якість кредитного портфеля банків та збільшується ризикованість кредитних операцій. Нагальною проблемою вітчизняних банків залишається відсутність ресурсів для довгострокового кредитування, але при цьому частка довгострокових кредитів у післякризовий період перевищує половину кредитного портфеля банків України [32]. Джерелами зростання банківських активів є банківські ресурси, основними постачальниками яких продовжують залишатися суб'єкти господарювання та фізичні особи. У післякризовий період залучені кошти від фізичних осіб майже вдвічі перевищували кошти суб'єктів господарювання [40].

З урахуванням вище зазначених тенденцій можемо стверджувати, що ресурсна база банків відіграє важливу роль у розбудові вітчизняної економіки, виконуючи функцію акумулювання суспільних фінансових накопичень та спрямовуючи їх на фінансування потреб економіки. Від ефективності формування та використання ресурсного потенціалу банків залежить економічний стан регіонів та держави в цілому, а також підвищення добробуту нації та зростання обсягів ВВП.

1.2. Особливості формування ресурсного потенціалу банків

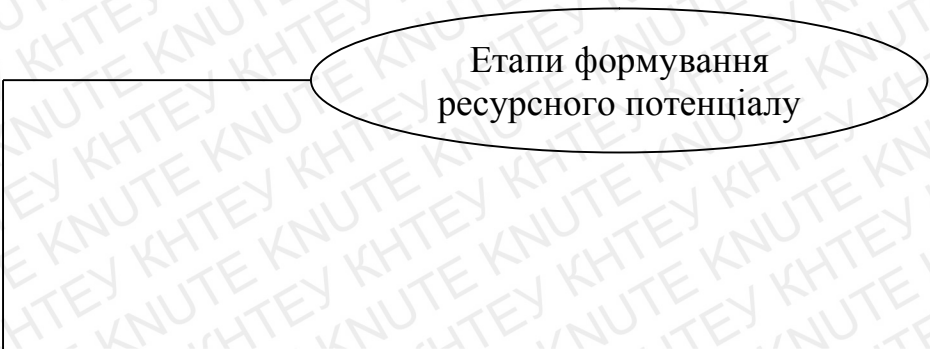
Формування ресурсного потенціалу банків є одним із найважливіших завдань для забезпечення економічного зростання, адже банки виконують роль фінансових посередників в масштабах всієї економіки. Комерційним банкам необхідно мати сукупність ресурсів, достатніх як для кредитування клієнтів, так і для розвитку інвестиційної діяльності, формування певних резервів та підтримки власної ліквідності.

Особливості формування сучасної структури ресурсного потенціалу

банків характеризується незначною часткою власних коштів. У країнах з розвинутими ринковими відносинами частка власних коштів у складі ресурсів визначається на рівні 15–20%, що дозволяє забезпечити достатню стабільність банків і їх стійкість. Власний капітал у складі ресурсів вітчизняних банків коливається на рівні 10–15% [65]. Зростання величини власного капіталу є основним завданням комерційних банків. Яким би значним не був власний капітал, діяльність банку буде суттєво обмежена без використання оборотних коштів ззовні [38].

Залучаючи позикові капітали, банк одержує найзначнішу частину частку своїх ресурсів. Оскільки банк використовує різні джерела залучення коштів, він поділяє їх на постійні (стабільні) ресурси і непостійні (мінливі). Частка стабільних джерел в загальній ресурсній базі банку може бути незначною – 10–15%, мінливі вкладення та недепозитні операції можуть складати 25–30%, а «гарячі гроші» 80–90%. Існуюча практика показує, що на строкові вклади, як правило, припадає 50%, на поточні рахунки – 30–35%, а на міжбанківський кредит – 20–25% залучених коштів [54].

У широкому значенні ресурсний потенціал банку є діяльністю, пов'язаною із залученням грошових коштів вкладників, інших кредиторів і визначенням відповідної комбінації джерел коштів для даної фінансово-кредитної установи. У вузькому змісті під сутністю ресурсного потенціалу банку стали розуміти дії керівництва банку, спрямовані на задоволення потреби в ліквідності через активний пошук позикових коштів за необхідністю. Таким чином, банк при формуванні пасивів повинен зіставляти надійність і вартість залучених ресурсів, прагнучи до посилення фінансового важеля та підтримуючи власну ліквідність. Зважаючи на це, банківські установи здійснюють формування своєї ресурсного потенціалу таким чином (рис. 1.2).

Етапи формування
ресурсного потенціалу

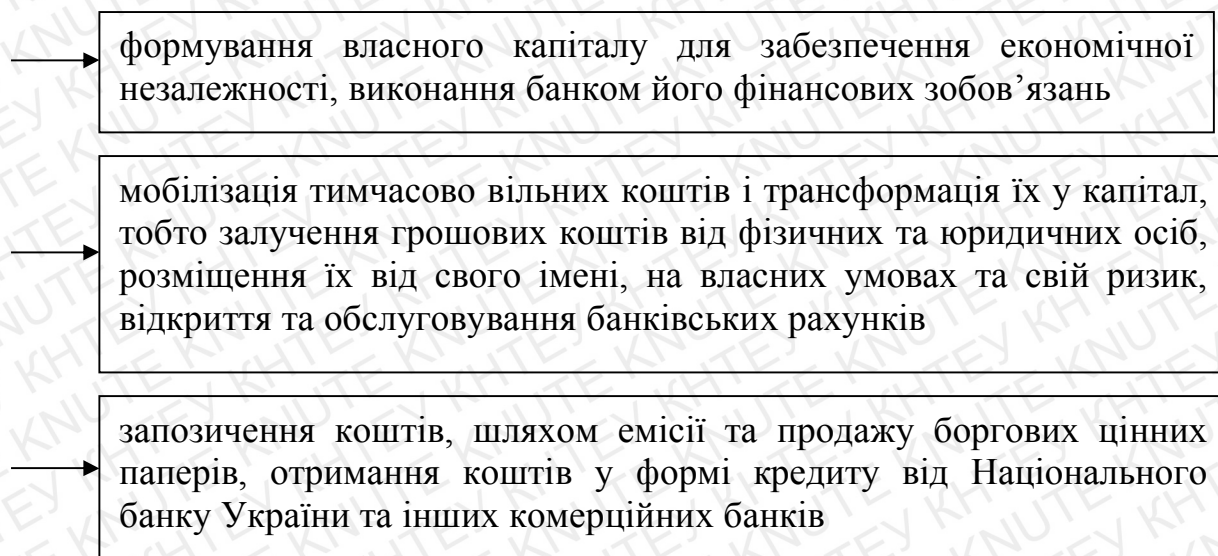

Рис. 1.2. Основні етапи формування ресурсного потенціалу банків*

*Примітка: складено автором на основі джерела [32]

На мікрорівні, тобто господарюючого суб'єкта істотно впливає загальний обсяг грошового обороту банку, величина прибутку, склад фінансових ресурсів тощо. Велике значення у формуванні ресурсного потенціалу банків відіграють заощадження домогосподарств, які, також акумулюються під впливом фінансових факторів, демографічних, політичних та соціальних.

Основні фактори, які впливають на формування ресурсного потенціалу відобразимо у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Фактори, які впливають на формування ресурсного потенціалу *

Фактори	Особливості впровадження
Державна політика	Спрямована на забезпечення політичної стабільності і сталого розвитку національної економіки, запобігання кризових ситуацій, сприяння розвитку підприємництва. Сприятлива економічна ситуація в державі стимулює зростання доходів та збільшення ресурсного потенціалу банку, і, навпаки, інфляція, безробіття є причиною їх знецінення та скорочення. За нестабільної ситуації люди вкладають гроші в стабільні валюти або цінності, намагаються вивезти заощадження нелегально в інші країни, побоюючись не лише їх знецінення, а й конфіскації.
Динаміка основних економічних показників	До цих факторів належать рівень інфляції, процентні ставки, безробіття тощо, а також фактори пов'язані з економічним розвитком регіонів, їх інфраструктури. В умовах безробіття населення не має змоги заощаджувати кошти, оскільки щоденне виживання для нього важливіше. У період економічного занепаду

	багато людей витрачають власні заощадження, накопичені під час стабільного заробітку. Зниження купівельної спроможності грошей, спричинене інфляцією, призводить до знецінення грошових заощаджень населення.
Розвиток банківської системи та системи кредитно-фінансових інститутів	У розвинених країнах склалася розгалужена система акумуляції особистих заощаджень, в якій особливо важливу роль відіграють банки. У цьому розумінні розвиток кредитно-фінансових установ і створення ринку ощадних послуг, які сприятимуть зменшенню грошей на руках у громадян, надзвичайно актуальні в період становлення ринкових відносин в Україні
Рівень довіри до комерційних банків, ступеня поінформованості населення про їхню діяльність	Потенційні можливості для підвищення ролі ресурсного потенціалу шляхом отримання заощаджень населення у банківських операціях існують, але їхня реалізація залежить від подолання такого негативного явища, як недовіра певного прошарку громадян України до банків у зв'язку з відсутністю належного механізму гарантування вкладів і депозитів.

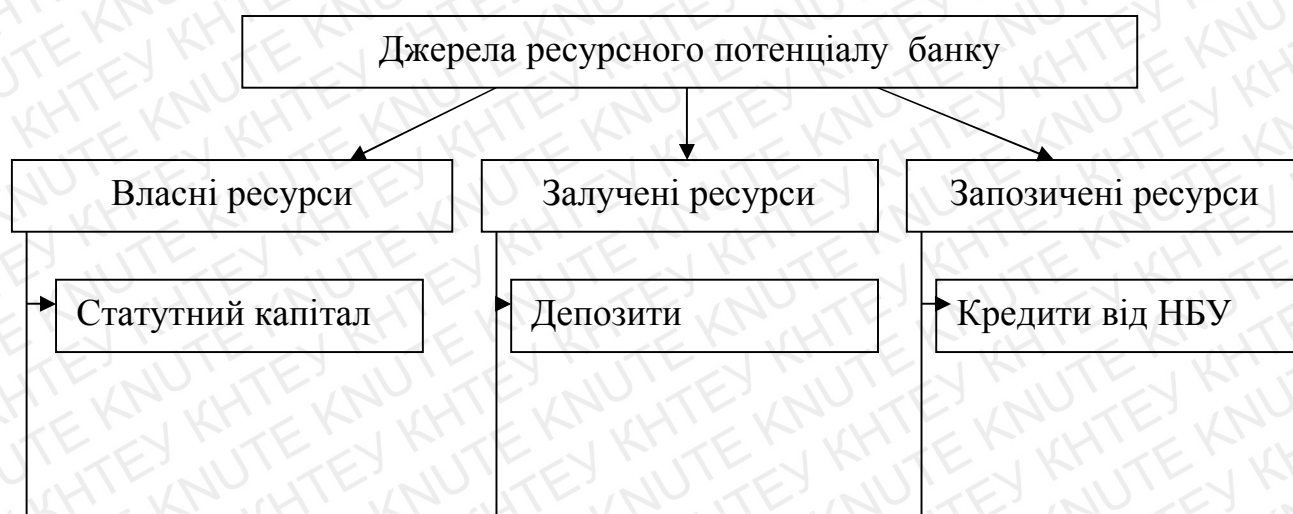
*Примітка: складено автором на основі джерела [29]

На формування ресурсного потенціалу банків впливає їх роль у фінансовій системі країни:

- як посередників на грошовому ринку;
- як суб'єктів економічних відносин, що здійснюють свою діяльність за високого рівня ризику фінансового характеру;
- як господарюючих суб'єктів, що здійснюють свою діяльність на комерційних засадах, тобто з метою одержання прибутку [35].

Формування ресурсного потенціалу банків перебуває під впливом певних чинників – економічних, фінансових (рівень монетизації економіки, особливості податкової політики, приріст іноземних інвестицій в країні, діяльність небанківських фінансово-кредитних посередників, державне кредитування, кон'юнктура ринку, темпи економічного зростання тощо).

На основі розглянутих етапів формування ресурсного потенціалу банків розглянемо джерела його формування (рис. 1.3).

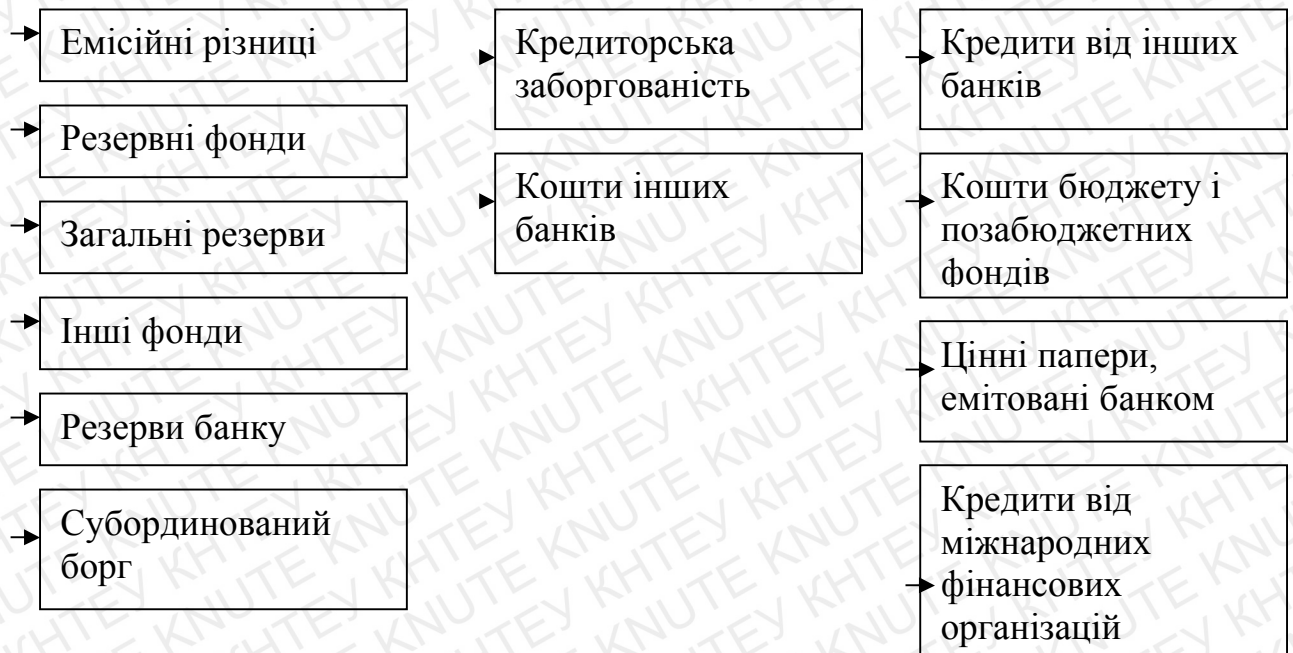

Рис. 1.2. Джерела формування ресурсного потенціалу банку*

*Примітка: складено автором на основі джерела [26]

Отже, ресурсний потенціал банку в сучасних умовах складається з власного капіталу та зобов'язань банку. Джерелами надходження ресурсів для банку в вигляді зобов'язань можуть бути: депозити, які включають кошти інших банків, кошти суб'єктів господарювання, кошти бюджетів різних рівнів, кошти фізичних осіб; позикові кошти (недепозитні залучення), які банк одержав від інших банків у вигляді кредитів і розміщенням власних боргових цінних паперів (депозитних сертифікатів, облігацій), кредити міжнародних фінансових установ, субординовані кредити.

Стосовно порядку формування ресурсного потенціалу банку, то насамперед формують власні ресурси, що складаються з внесків засновників і акціонерів, перебувають у власності банку та відіграють важливу роль на початковому етапі створення банку. Власні ресурси банку виконують не менш важливу роль у подальшій його діяльності, забезпечуючи економічну самостійність і стабільність функціонування банку. Згідно зі законодавством країни банк створює різноманітні фонди та резерви [47].

Зосередимось на кожному із цих джерел детально з точки зору його особливостей, переваг та недоліків для сторін учасників цих відносин у процесі формування ресурсів банку. Власний капітал банку – це кошти і

виражена у грошовій формі частина майна банку, які належать його власникам, забезпечують економічну самостійність і фінансову стійкість банку, використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг, з метою отримання прибутку. Джерелами формування власного капіталу є акціонерний капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток. На розмір капіталу банку впливають наступні фактори:

1. обсяги активних операцій – орієнтуючись на певне коло клієнтів, банки повинні мати власний капітал у такому розмірі, щоб задовольнити всі обґрунтовані потреби своїх клієнтів у позикових коштах без порушення встановлених нормативів

2. особливості клієнтів банку – переважання серед банківських клієнтів великих підприємств вимагає від банку більшого розміру власного капіталу при тому самому обсязі активних операцій порівняно з тим банком, який орієнтується на дрібних клієнтів;

3. ступінь ризику активних операцій – орієнтація банку на проведення операцій, пов'язаних зі значним ризиком вимагає від банку більшого розміру власних коштів, і, навпаки;

4. розвиток ринку кредитних ресурсів і характер кредитної політики Національного банку України лібералізація кредитної політики при розвинутому ринку полегшує доступ банків до кредитних ресурсів і знижує їхню потребу у власних коштах. В іншому разі посилення кредитної політики в поєднанні з недостатньо розвинутим фінансовим ринком зумовлює необхідність нарощення капіталу [31;54].

До власних ресурсів прирівнюють нерозподілений прибуток, що перебуває в обороті банку до його цільового використання [12]. Згодом формують зобов'язання банку, тобто ресурси, створені безпосередньо в процесі діяльності банківської установи. Зобов'язання банку не однорідні, їх можна поділити на такі види: заборгованість перед клієнтами банку – фізичними і юридичними особами, заборгованість перед центральним банком та бюджетними установами, заборгованість перед іншими банками,

цінні папери власного боргу, інші зобов'язання [12].

Таким чином, капітал банку підтримує фінансову стабільність банківської установи, забезпечує довіру клієнтів та кредиторів банку, надає можливість покривати збитки, підтримує обсяги та типи активних операцій. Зазначимо, що особливо важливим елементом загальної структури ресурсів комерційного банку є залучені та запозичені кошти. Залучені кошти банку є суттєвою частиною пасивів банку, яка в кілька разів перевищує власний капітал. Джерелами формування залучених ресурсів є тимчасово вільні кошти фізичних та юридичних осіб. Тобто це кошти на поточних та інших банківських рахунках клієнтів, кошти підприємств та організацій, залучені у формі депозитів, кошти населення залучені у формі вкладів [26]. Слід зауважити, що головною відмінністю власного капіталу банку від залучених і позичених коштів є те, що капітал формує ресурси, які мають постійний характер та призначені для розпорядження ними в процесі банківської діяльності протягом усього часу функціонування банківської установи. Це найбільш стабільна та керована складова ресурсів, які можуть бути ефективно розміщені в довгострокові інвестиційні активи [22].

Основними інструментами залучення ресурсів є: депозити до запитання, строкові депозити, ощадні (депозитні) сертифікати. У випадку коли банку недостатньо власних та залучених коштів для здійснення активних операцій, виникає необхідність у запозичених коштах. Одним з напрямків залучення грошових коштів банками є випуск власних цінних паперів у вигляді боргових зобов'язань: сертифікатів, векселів, облігацій. У порівнянні з іншими видами депозитів цінні папери в структурі займають останнє місце. Щодо кредитних ресурсів зазначимо, що банк може мати їх надлишковий обсяг, а заповнити їх дефіцит за рахунок міжбанківського кредитування, яке здійснюється з метою підтримки ліквідності банку або забезпечення рентабельного вкладення коштів. Воно відбувається в рамках кореспондентських відносин банків і є досить дорогий по відношенню до інших джерел кредитування ресурс. Основна частина міжбанківських

договорів являються терміновими. Однак деяка їх частина полягає в безстроковій формі. Останні передбачають надання міжбанківського кредиту зазвичай на відносно короткий термін, встановлений договором, після закінчення якого кредит переходить в розряд безстрокових, тобто може бути затребуваний банком-кредитором в будь-який час за попереднім повідомленням. При будь-якій формі договору процентна ставка встановлюється виходячи з рівня, що складається на ринку. Централізовані і міжбанківські кредити зручні тим, що мають деякі переваги: вони надходять в розпорядження банку-позичальника швидко і не вимагають депонування обов'язкових резервів, так як за своїм характером є позиковими засобами [39; 48].

Недепозитні джерела залучення ресурсів відрізняються від депозитних тим, що вони мають не персональний характер та залучення цих коштів відбувається за рішенням самого банку, на відміну від залучених ресурсів, де ініціаторами виступають самі вкладники. Спільним для залучених та запозичених ресурсів є те, що вони є зобов'язаннями банку перед вкладниками та кредиторами. Основним недоліком запозичених ресурсів в порівнянні із залученими є їх висока вартість.

1.3. Роль планування та прогнозування ресурсного потенціалу в сучасних банках

Планування в банку є процесом визначення його цілей та прийняття рішень щодо шляхів їх досягнення. До функцій планування відносяться: встановлення мети; прогнозування; моделювання та програмування [29]

Характеристику основних банківських стратегій, які впливають на формування ефективної системи планування та прогнозування ресурсного потенціалу наведено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Основні банківські стратегії, які впливають на формування ефективної

системи планування та прогнозування ресурсного потенціалу*

Вид стратегії	Характеристика стратегії
Стратегії прямого економічного планування	
Кредитно-інвестиційна стратегія	Визначає види, умови, обсяг і структуру кредитних та інвестиційних операцій банку, способи та дії щодо їх проведення.
Депозитно-аккумуляційна стратегія	Визначає види, умови, обсяг і структуру пасивних операцій банку, способи та дії щодо їх проведення.
Регіональна стратегія	Визначає способи адаптації кредитно-інвестиційної та депозитно-аккумуляційної стратегій залежно від особливостей соціально-економічного розвитку регіону.
Стратегії внутрібанківського планування	
Стратегія забезпечення ліквідності	Визначає стійкість заданого рівня ліквідності банку за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел її підтримки в умовах наявної ситуації.
Процентно-цінова стратегія	Визначає раціональну величину процентів за активними і пасивними операціями і тарифів пропонованих банком послуг.
Стратегія оптимізації сплати податків	Забезпечує оптимізацію сум сплачуваних податків, що дає змогу максимізувати прибуток та визначає вплив податкового законодавства та наслідки його змін.

Закінчення табл.1.6

Стратегія планування ризиками	Передбачає класифікацію банківських ризиків, задає рівень їх впливу на діяльність банку і визначає адекватні управлінські дії щодо мінімізації можливих негативних наслідків.
Стратегії непрямого економічного планування	
Стратегія використання банківських технологій	Визначає випереджувальні дії банку в частині техніко-технологічних змін, впровадження новітніх банківських та інформаційних технологій з урахуванням впливу науково-технічного прогресу.
Інтеграційна стратегія	Встановлює способи взаємодії з іншими банками, державними і регіональними органами влади, клієнтами та включає функції фінансової та управлінсько-організаційної взаємодії банку із ними.
Організаційна стратегія	Визначає рівень централізації і децентралізації в управлінні банком, можливу реструктуризацію банку відповідно до змін внутрішніх або зовнішніх умов.
Соціальна стратегія	Задає тип і структуру персоналу банку, порядок набуття необхідної кваліфікації, визначає оптимальні способи взаємодії банку із працівниками.

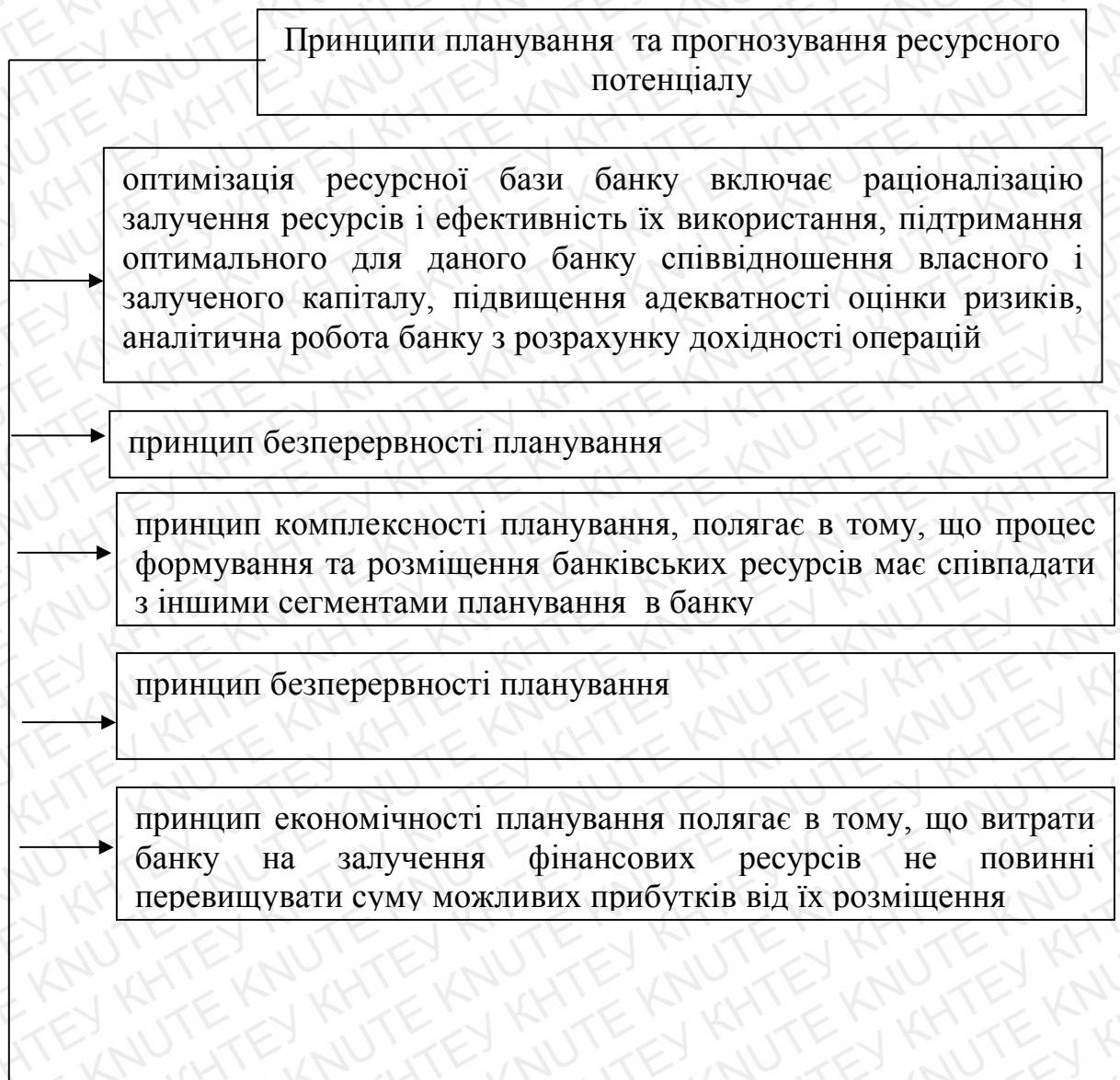
*Примітка: складено автором на основі джерела [36]

Фінансове планування в банку передбачає: розробку і узгодження фінансової моделі банку; формування прогнозного балансу ресурсів і вкладень, розрахунок прогнозних фінансових результатів, складання плану руху капіталу, плану банківських операцій, плану розробки та впровадження нових банківських продуктів та послуг; формування бюджетів банку;

встановлення лімітів витрат на утримання банку, визначення мінімальної, достатньої маржі та дохідної частини бюджету, розрахунок податкових платежів і обов'язкових відрахувань; розрахунок прогнозних показників і нормативів [66].

Для ефективного планування та прогнозування ресурсного потенціалу слід дотримуватися загальних принципів планування (рис. 1.3).

Чинники, які впливають на специфіку планування та прогнозування в різних банках: розмір банку; фінансовий стан; організаційна структура і механізм прийняття рішень; розгалуженість мережі філій; участь в банківському консорціумі; перспективи структурних змін; гострота конкурентної боротьби; рівень складності операцій банку; необхідність виконання нормативних вимог; бажання і потреби клієнта. Систему фінансового планування в банку можна представити як сукупність стратегічного, тактичного та оперативного фінансового планування [66].

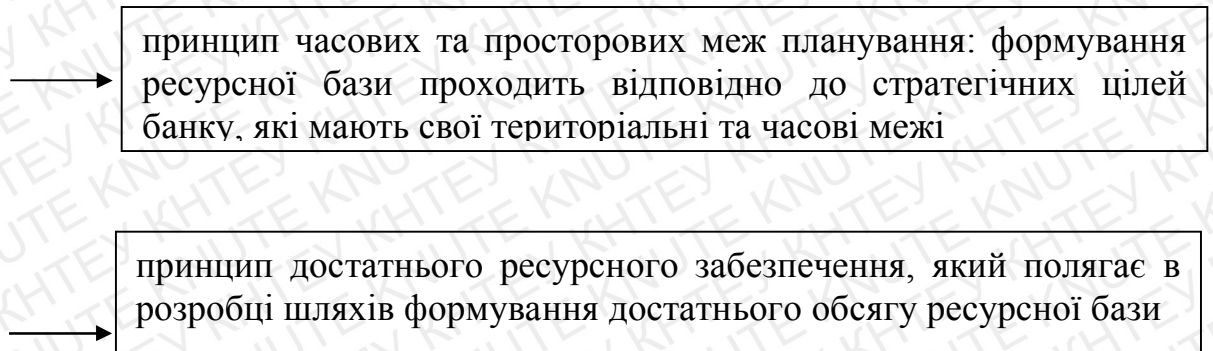

Рис. 1.3 Основні принципи планування ресурсного потенціалу банку*

*Примітка: складено автором на основі джерела [54]

На основі вищезазначеного можна сформулювати власне визначення планування ресурсного потенціалу банку як діяльність, пов'язану із обґрунтуванням цілей процесу визначення величини та відповідної структури джерел ресурсів у тісному взаємозв'язку з їх розміщенням, шляхів досягнення поставлених цілей на основі виявлення комплексу завдань, методів та способів, потрібних для виконання цих завдань [76].

Фінансове планування та прогнозування ґрунтується на: стратегічному плані розвитку банку в частині визначення концепції його розвитку, формування стратегічних цілей банку; тактичному плані на майбутній період (як правило, рік) у частині визначення заходів і встановлення конкретних завдань по досягненню стратегічних цілей, розроблення тактики виконання поставлених завдань (стратегії розвитку бізнесів) тощо [66].

Процес планування ресурсного потенціалу банку в загальному вигляді можна представити за наступним чином (рис. 1.5).

Перший етап планування ресурсного потенціалу включає в себе встановлення мети і цілей банку відповідно до напрямів його діяльності. На даному етапі пропонується здійснення наступних позицій: визначення мети діяльності банку та формулювання конкретних цілей ефективної діяльності банку [39; 56-58].

Другий етап формування ресурсного потенціалу банку включає в себе проведення відповідної аналітичної роботи, що передбачає перш за все

визначення основних напрямів зниження витрат банку та вибір найприбутковіших напрямів кредитно-інвестиційних вкладень [42]. При цьому банкам слід врахувати напрями залучення та вкладення коштів в активні операції. У відповідності з цими критеріями можна виділити наступні напрями цієї стратегії банку:

1. залучення зобов'язань на тривалий термін з метою надання довгострокових кредитів та здійснення широкомасштабних інвестицій;

2. залучення коштів до запитання з метою оптимізації структури балансу, до-тримання показників ліквідності, здійснення поточних активних операцій;

3. залучення ресурсів на коротко та довгостроковий період з метою прибуткової діяльності банку. Орієнтація на вказані напрями виступає ключовою ланкою формування стратегії забезпечення ефективної роботи банку, що, своєю чергою, визначає склад і структуру капіталу і зобов'язань банків, прогнозований обсяг витрат, які матиме банк у результаті формування ресурсного потенціалу, а також рівень прийнятних ризиків та підходи до аналізу напрямів підвищення прибутковості банку [24; 64].

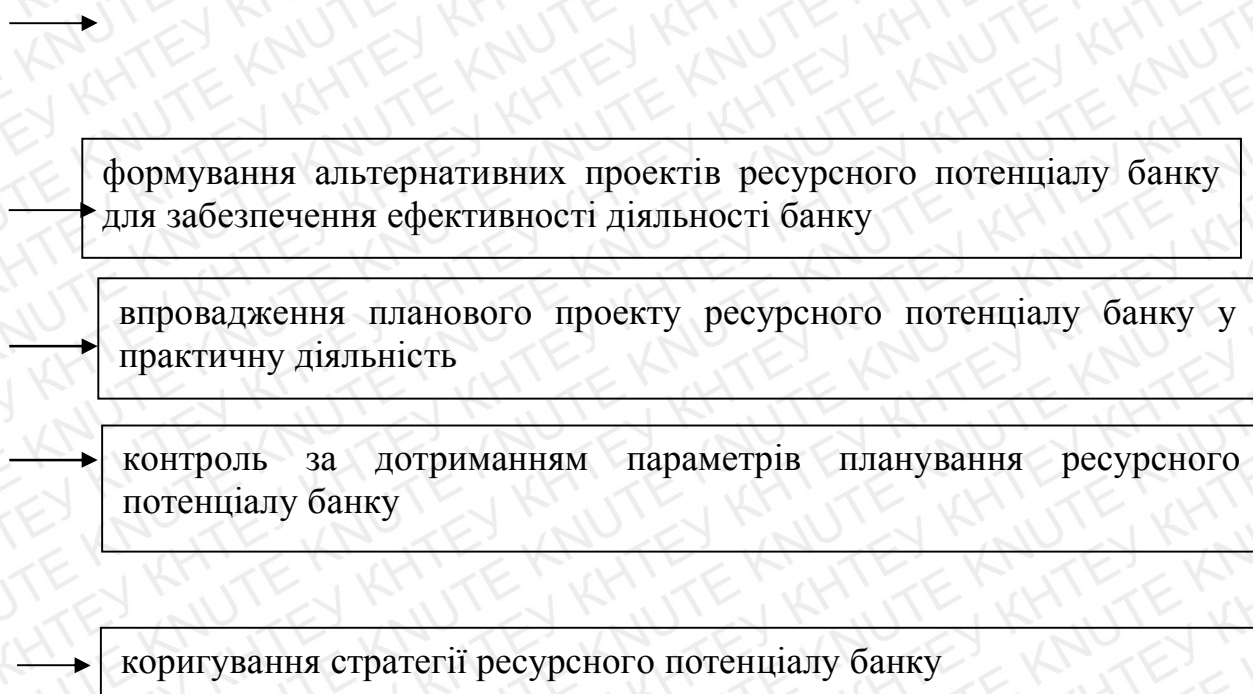

Рис. 1.5. Алгоритм планування ресурсного потенціалу банку*

*Примітка: складено автором на основі джерела [54]

Аналіз методичних підходів до оцінки параметрів планування та прогнозування ресурсного потенціалу банків дозволяє розподілити їх на окремі групи, зокрема (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Методичні підходи до оцінки параметрів планування та прогнозування ресурсного потенціалу банків*

Методичний підхід	Характеристика
Методичні підходи спрямовані на грошову оцінку елементів потенціалу	Вони передбачають формальну оцінку ресурсів у грошовому виразі, дозволяє аналізувати склад ресурсів і їх структуру. Однак ці підходи мають вагомий недолік, який полягає у тому, що можливості банку залишаються за рамками дослідження, оскільки два банки з однаковою сумарною вартісною оцінкою ресурсного потенціалу можуть мати різний рівень результативності його розміщення.
Методичні підходи спрямовані на грошову оцінку елементів потенціалу	Методичні підходи, яка передбачають розрахунок індексів. Вони дозволяють визначити порівняльну ресурсозабезпеченість, а не сукупну корисність накопичених ресурсів. Дані підходи вимагають абстрагування від структури потенціалу і не дозволяють враховувати пропорційність поєднання окремих ресурсів.
Методичні підходи спрямовані на грошову оцінку елементів потенціалу	Ресурсно-регресійний підхід базується на оцінці залежності результатів залучених ресурсів від зміни

оцінку елементів потенціалу.	окремих чинників і умов, визначенні нормативів віддачі ресурсів та внесок окремих ресурсів у формування ресурсного потенціалу банку. Недоліком зазначеного підходу є те, що він описує залежність за умов здійснення банківської
	діяльності, що склалися при незмінних внутрішніх та зовнішніх умов. Тому практично неможливо врахувати нові фактори та умови, які впливають на залучення банківських ресурсів, що може призвести до спотворення уявлень про ресурсну базу банків.
Методичний підхід, який базується на розрахунку нормативів	В основу покладена оцінка відхилень фактичних економічних параметрів банківської діяльності від нормативним. Недоліком даного підходу є те, що він має суб'єктивний характер, який проявляється у встановлених нормативів, оскільки саме від їх достовірності залежить напрям пошуку резервів зростання ресурсного потенціалу банків.

*Примітка: складено автором на основі джерела [32]

Враховуючи недоліки кожного із методичного підходу в роботі доцільно застосувати перший, оскільки саме він дозволить оцінити ресурсну базу банку та фактори, які на неї впливають.

При плануванні та прогнозування обсягів ресурсного потенціалу банку використовуються різні методи (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Методи, які використовуються при плануванні та прогнозування ресурсного потенціалу банку*

Метод	Значення
Економічний	полягає у порівнянні звітних даних з плановими для виявлення відхилень, дозволяє визначити основні закономірності, тенденції в русі аналізованих показників;
Нормативний	ґрунтується на тому, що на основі встановлених норм та економічних нормативах, визначається потреба комерційного банку в фінансових ресурсах та їх джерелах;
Балансовий	полягає у взаємному балансуванні всіх розділів плану між собою, а також фінансових і виробничих показників;
Сценаріїв	в банку може розроблятися декілька варіантів фінансових планів (оптимістичний, песимістичний, найбільш ймовірний), кожному присвоюється імовірнісна оцінка, аналізується відхилення від середнього значення;
Прогнозний	метод являє собою вироблення на тривалу перспективу змін ресурсного потенціалу в цілому та її окремих частин.

*Примітка: складено автором на основі джерела [19]

Планування та прогнозування ресурсного потенціалу банку здійснюється на трьох рівнях: стратегічному, тактичному та оперативному.

На стратегічному рівні розробляється політика банку щодо формування ресурсного потенціалу пов'язана з вирішенням таких завдань: знайти джерела фінансових ресурсів з мінімальною вартістю; забезпечити здійснення активних операцій у визначених обсягах і напрямках; ефективно використовувати та управляти фінансовими ресурсами[12;19].

Планування та прогнозування обсягу ресурсного потенціалу банку представляє собою діяльність щодо розробки планів і розрахунку планових показників, які відображають прогнозний рівень забезпеченості банку необхідними власними та залученими ресурсами для здійснення його діяльності у плановому періоді [19]. Процес планування ресурсного потенціалу є невід'ємною частиною внутрішньобанківського планування, оскільки саме ресурси є захисним рубежем від неочікуваних ризиків. Тому цей процес тісно пов'язаний з прогнозуванням динаміки ризиків банківської діяльності та обсягу активних операцій. Формування ресурсного потенціалу передбачає як прогнозування її обсягу й структури загалом, так і динаміки її складових частин.

Тактичний рівень планування та прогнозування обсягу ресурсного потенціалу банку ґрунтується на результатах попереднього аналізу та врахування факторів, які впливають на об'єкт планування [16]. Відбувається розробка конкретних фінансових планів, що дозволяють визначити джерела формування ресурсів банку, напрямки їх використання, забезпечити ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість банку. На оперативному рівні відбувається розробка короткострокових планів за всіма питаннями формування ресурсного потенціалу [16].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

2.1. Оцінка організаційної системи планування та прогнозування ресурсним потенціалом АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Відповідно до цілей планування ресурсного потенціалу в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» існує два рівні планування ресурсного потенціалу банку, основні відмінності між якими подані у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Відмінності поточного та стратегічного планування ресурсного потенціалу
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»*

Критерії порівняння	Поточне планування	Стратегічне планування
Основна ціль	Максимізація прибутку або зростання вартості банку	Система цілей щодо підвищення конкурентних позицій банку на ринку у довгостроковому періоді
Спосіб досягнення цілей	Оптимізація використання внутрішніх ресурсів	Встановлення динамічного балансу з невизначеним і нестабільним середовищем

Оцінка ефективності функціонування банку	Розмір отриманого прибутку	Точність передбачення змін у зовнішньому середовищі, час адаптації до змін у зовнішньому середовищі, конкурентоспроможність банківської установи
Врахування фактора часу	Другорядний фактор	Домінуючий фактор у конкурентній боротьбі за ресурси
Персонал	Один із ресурсів діяльності	Стратегічний ресурс
Ставлення до нематеріальних активів	Важливі	Ресурс, що забезпечить конкурентні позиції банку у майбутньому

*Примітка: складено автором на основі джерела [9;30]

Одиним із інструментів планування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є використання збалансованої системи показників, які пов'язані з прагненням керівництва зміцнити управлінську функцію та узгодити інтереси широкого кола осіб – акціонерів, кредиторів, клієнтів, держави. Збалансована система показників ресурсного потенціалу включає фінансові (кількісні) та нефінансові (якісні) характеристики, що дає змогу об'єктивно аналізувати параметри формування ресурсного потенціалу банку та коригувати цей процес відповідно до змін у зовнішньому середовищі [46]. Вона дозволяє трансформувати ресурсні пріоритети банків у реалізацію ресурсної стратегії, забезпечувати комунікації та зв'язок у процесі формування ресурсного потенціалу, здійснювати ефективне бізнес-планування, отримувати зворотний зв'язок у процесі формування ресурсного потенціалу банку, що дозволяє здійснювати моніторинг реалізації прийнятої стратегії за допомогою аналізу відхилень фактичних результатів від запланованих та здійснювати коригування ресурсного потенціалу, що передбачає планування стратегії банку.

Крім цієї системи у процесі планування ресурсного потенціалу використовується стратегічний підхід до формування та використання знань та кваліфікації персоналу, інформаційних, програмно-технічних та матеріальних ресурсів, організаційного, управлінського, репутаційного, інвестиційного та інноваційного потенціалу банку, а також відповідної

системи моніторингу, діагностики та коригування стратегії відповідно до змін ринкового середовища функціонування банку. Ще однією причиною на користь впровадження збалансованої системи показників є задоволення потреб зовнішніх кредиторів та інвесторів в інформації, що дозволяє оцінити показники формування ресурсного потенціалу банку [23, С. 58-61].

Важливим кроком у здійсненні планування ресурсного потенціалу є планування ризиків АТ КБ «ПРИВАТБАНК», в основі якого лежать принципи системи: наявність стратегії планування ризиками; наявність відповідної організаційної структури; принцип колегіальності, розділення конфліктів інтересів.

АТ КБ «ПРИВАТБАНК» доцільно використовувати ті моделі ризик-менеджменту, які побудовані не тільки на базі середньостатистичних даних, а й ті, що враховують критичні дані, що особливо актуально в умовах економічної нестабільності. Тому в сучасних умовах, у межах використання передового міжнародного досвіду банківської діяльності та впровадження рекомендацій Базельського комітету необхідний новий підхід до побудови моделей ризик-менеджменту. Зокрема, дієвим буде метод стрес-тестування для банку, який дозволить покращити та удосконалити систему планування ризиками банківської діяльності в умовах економічної нестабільності, системи внутрішніх рейтингів [18].

У контексті забезпечення оптимальних параметрів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» пріоритетного значення набуває підвищення якості активів та пасивів банку, а також мінімізації відсоткового ризику шляхом застосування найбільш перспективних методів. Одним із них є управління відсотковим ризиком, аналіз останніх досліджень щодо його планування дає підстави зазначити, що до базових методів регулювання належать такі: метод узгодження строків розміщення активів і залучення пасивів (збалансований, незбалансований за строками підхід); геп-метод (відповідно до якого визначається стратегія фіксації спреда або стратегія планування гепом); імітаційне моделювання; хеджування; метод дюрації, метод сек'юритизації.

АТ КБ «ПРИВАТБАНК» наражається на ризик виникнення фінансових втрат внаслідок змін відсоткових ставок за фінансовими інструментами. Процентна маржа може збільшуватися в результаті таких змін, але може також зменшуватися або приносити збитки в разі несподіваних змін. Керівництво встановлює ліміти прийнятного рівня невідповідності відсоткових ставок та здійснює контроль за дотриманням встановлених лімітів.

Банк наражається на ризик відсоткових ставок переважно в результаті надання кредитів з фіксованою процентною ставкою у сумах та на строк, що відрізняються від сум та строків короткострокових позикових коштів, які залучаються за фіксованою процентною ставкою. Як показує практика, відсоткові ставки переважно фіксуються на короткостроковій основі. Крім того, відсоткові ставки, що відповідно до договорів фіксуються як для активів, так і для зобов'язань, можуть переглядатися за погодженням сторін з огляду на поточні ринкові умови.

Відділ за напрямком «Фінанси та Ризики» та Кредитний комітет відповідають за управління ризиком відсоткової ставки, а відділ напрямку «Фінанси та ризики» встановлює основну політику та підходи до планування ризиком відсоткової ставки. Кредитний комітет щотижня контролює та переглядає процентні ставки за тою чи іншою валютою для певних періодів часу та категорій банківських продуктів. Щокварталу (або в міру необхідності), відділ за напрямком «Фінанси та ризики» проводить стрес-тестування (прості тести чутливості) для визначення ступеня схильності Банку до можливих втрат і чутливості процентного доходу до них, які передбачають ставки коливання в розмірі 1%. Крім того, АТ КБ «ПРИВАТБАНК» регулярно проводить аналіз невідповідності процентних ставок за фінансовими активами і зобов'язаннями, чутливих до зміни процентних ставок.

За політику, моніторинг та контроль у сфері управління відсотковим ризиком відповідають підрозділи банку, діяльність яких контролює

кредитний комітет. Крім того, відповідальність за п управління ризиками в банку несуть Казначейство, відділ напрямку «Ризик-менеджмент», відділ напрямку «Внутрішній контроль та fraud-менеджмент» та відділ напрямку «Фінанси та ризики». У банку також впроваджена та функціонує система внутрішнього контролю, моніторинг і контроль якої здійснюють відділ за напрямком «Внутрішній аудит» та Департамент фінансового моніторингу. Крім того, департамент «Compliance» стежить за дотриманням процесу планування ризиками та функціями дотримання нормативних актів та інших вимог законодавства.

Інфраструктура планування та прогнозування ресурсного потенціалу в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» складається з наступних органів:

- планування,
- контролю та відповідних комітетів (рис. 2.1).

Загальні збори АТ КБ «ПРИВАТБАНК» визначають основні напрямки діяльності банку та затверджують звіти про їх виконання, приймають рішення про розміщення акцій, про збільшення чи зменшення статутного капіталу банку, про дроблення або консолідацію акцій, розподіл прибутку і покриття збитків банку, затверджують розмір річних дивідендів з урахуванням вимог, передбачених законодавством України.

Рис. 2.1. Система органів, які здійснюють планування та прогнозування

ресурсного потенціалу АТ КБ «ПриватБанк»*

*Примітка: складено автором на основі джерел [9]

Наглядова рада АТ КБ «ПРИВАТБАНК» затверджує положення та політики: депозитну, тарифну, процентну; здійснює, контроль за виконанням рішень Загальних зборів, створює постійно діючі комітети, зокрема по управлінню активами та пасивами, тарифного, з ризик-менеджменту [9].

Правління АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є виконавчим, колегіальним органом планування банку, здійснює планування поточною діяльністю, формування фондів, необхідних для статутної діяльності банку, до його компетенції, що стосується даного питання можна віднести: виконання стратегії розвитку банку, планів та бюджетів, затверджених Наглядовою радою, розробка поточних планів, що стосуються ресурсного потенціалу, забезпечення їх реалізації, здійснення контролю та планування ризиками.

У процесі планування та прогнозування ресурсного потенціалу в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» використовують низку параметрів які можна об'єднати у дві великі групи:

- параметри нормативно-правового (адміністративного) впливу;
- маркетингові параметри.

До першої групи відносять насамперед параметри зовнішнього впливу регулятора у формі встановлення абсолютних або відносних параметрів діяльності банку, дотримання яких є обов'язковим для комерційного банку. Фактично сьогодні тільки норматив мінімального розміру регулятивного капіталу, є абсолютним показником.

Всі інші інструменти у формі обов'язкових нормативів є відносними показниками і базуються, як правило, на використанні вартості регулятивного або статутного капіталу.

У групу адміністративних параметрів планування ресурсного потенціалу в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» відносять і рішення вищого органу управління банком про збільшення (зменшення) статутного капіталу банку.

Оптимізаційні параметри планування ресурсного потенціалу в АТ КБ

«ПРИВАТБАНК» передбачає певні блоки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Оптимізаційні параметри планування та прогнозування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» *

№	Назва етапу	Напрямки здійснення
1	Встановлення оптимізаційних параметрів	Такими критеріями можуть бути мінімізація вартості фінансових ресурсів, досягнення відповідності строків залучення із строками кредитно-інвестиційних вкладень, стабільність обсягу ресурсів, зміна загального обсягу або зміна структури фінансових ресурсів банку з метою приведення їх у відповідність до вирішення визначених стратегічних і тактичних цілей, зміна географії залучення ресурсів, досягнення соціальної привабливості банку та ін. При встановленні критеріїв оптимізації доцільно врахувати дві обставини: – по-перше, оскільки вектори дії різних критеріїв, як правило, не співпадають, реальна оптимізація фінансових ресурсів мусить ґрунтуватися на використанні не одного, а певної сукупності критеріїв одночасно; – по-друге, використання декількох критеріїв вимагає встановлення певної системи пріоритетів між ними.

Закінчення табл. 2.2

2.	Кількісний розрахунок параметрів	Здійснюється на основі вибраних критеріїв оптимізації шляхом використання статистичних, економіко-математичних та інших методів оптимізації. Кінцевим результатом цього етапу є встановлення оптимальної структури ресурсного потенціалу на певний момент часу.
3.	Встановлення масштабів відхилення ресурсного потенціалу від оптимального	Проводиться шляхом порівняння фактичного їх рівня з розрахованим оптимальним рівнем, а також оцінка чутливості окремих елементів фінансових ресурсів до дії певних інструментів впливу.
4.	Визначення інструментів оптимізації механізму застосування та їх	Здійснюється з метою доведення їх фактичного стану до оптимального. Даний етап є найбільш складним і має важко прогнозований кінцевий результат. Для вибору конкретних інструментів оптимізації пропонуємо наступну таблицю відповідності і переважного використання їх для окремих елементів фінансових ресурсів банку.
5.	Коректування інструментів впливу	Проводиться з врахуванням маркетингового середовища, очікуваними змінами, діями конкурентів, регуляторних органів тощо.

*Примітка: складено автором на основі джерела [9].

Слід хазначити, що до маркетингових параметрів планування ресурсного потенціалу в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» належать: аналіз і

сегментування ринку з метою визначення найбільш привабливих сегментів з точки зору можливості і вигідності ресурсних залучень і запозичень; розробка банківських продуктів для здійснення впливу на обсяги та структуру фінансових ресурсів банку, формування цінових параметрів ресурсоутворюючих продуктів банку; визначення оптимальних каналів збуту для ресурсних продуктів банку; здійснення ефективного рекламно-інформаційного супроводу діяльності банку у сфері оптимізації фінансових ресурсів [26].

Суттєвий вплив на структуру та динаміку ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» справляють також такі параметри зовнішнього впливу як мінімальний розмір обов'язкових резервів та стрес-тестування. При цьому варто прийняти до уваги, що нормативи обов'язкових мінімальних резервів є директивним інструментом загального впливу до всіх комерційних банків, у той час як результати стрес-тестування є інструментом селективної дії [22].

В наступній таблиці наведемо взаємозв'язок інструментів оптимізації із видом фінансових ресурсів банку (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Оптимізаційні параметри планування та прогнозування ресурсного потенціалу в АТ КБ «ПРИВАТБАНК»*

Види фінансових ресурсів	Рівень планування	
	Маркетинговий	Адміністративно-нормативний
Власні ресурси банку (статутний капітал, регулятивний капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток)	Формування іміджу та належної репутації банку дає змогу оперативно здійснювати підписку на емітовані акції банку та залучати субординований борг.	Реалізуються через встановлення мінімального розміру капіталу, нормативів НБУ та контроль за їх дотриманням.
Залучені ресурси банку (депозити фізичних осіб)	Нові депозитні продукти, підвищення депозитних ставок, вигідні акції для клієнтів, перехресні продажі, реалізація зарплатних проектів, залучення клієнтів, які акумулюють потужні грошові потоки та технологічно пов'язаних клієнтів, розширення дистанційних каналів	Встановлення режимів функціонування депозитних рахунків визначення кількісних параметрів і процедур гарантування захисту вкладів використання механізмів обов'язкового мінімального

	залучення коштів тощо.	резервування.
Позичені фінансові ресурси банку (міжбанківський кредит, зовнішні запозичення, кредити рефінансування операції РЕПО, випуск облігацій)	Підтримка іміджу і репутації банку при здійсненні зовнішніх запозичень, міжбанківському кредитуванні та емісії облігацій, переважають при сприятливій кон'юнктурі ринку.	Встановлення процедур та кількісних параметрів операцій із рефінансування та операцій РЕПО,

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

В наступних пунктах більш конкретно зупинимося на кожному із фінансових ресурсів, які входять до складу планування ресурсного потенціалу банку.

2.2. Аналіз динаміки та структура власних ресурсів АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

В АТ КБ «ПРИВАТБАНК» в останні роки спостерігаються наступні тенденції в структурі ресурсного потенціалу:

1. У до кризовий період (до 2014 року) закріпилася тенденція до збільшення залишків на рахунках фізичних осіб. Це відбувалося завдяки росту доходів населення, зрушеннями в ощадній поведінці домашніх господарств, а також у певному збільшенні довірі населення до банківської системи. Вклади населення займали вагоме місце в формуванні ресурсного потенціалу банків. Одночасно зростали кошти юридичних осіб в структурі ресурсів банку, що також позитивно впливало на ресурсну базу банку. Прослідковувалося помітне зростання динаміка випущених банком боргових зобов'язань.

2. Не дивлячись на закріплення у до кризовий період позитивних тенденцій в динаміці та структурі ресурсів банків, не втратили своєї актуальності невирішені проблеми. До них в першу чергу відносилися низький рівень ресурсного потенціалу та перевага коротких пасивів. Це робить банківський сектор підданим ризику втрати ліквідності, підвищенню кредитного та ринкового ризику. В результаті цього АТ КБ «ПРИВАТБАНК» має

обмежені можливості кредитувати нефінансовий сектор економіки та населення, забезпечувати достатній рівень довіри клієнтів та вкладників.

3. Враховуючи складну економічну та політичну обстановку, яка спостерігається в країні, негативний вплив на банківську діяльність мають низькі доходи населення, незадовільний фінансовий стан позичальників, що вимагає створення значних резервів, що в умовах відсутності відносно стабільних джерел надходження ресурсів ускладнює формування ресурсного потенціалу комерційних банків [9].

Власний капітал відіграє важливу роль в ефективній діяльності банку. Оскільки саме він використовується для захисту вкладників і кредиторів та покриття збитків від банківських операцій, також за його рахунок фінансується придбання будівель, меблів, організаційної техніки та інше. Тому розглянемо його більш детально у таблиці 2.4.

Аналіз власного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за останні три роки показав, що його статутний капітал суттєво збільшився. Одночасно за досліджуваний період зменшився нерозподілений прибуток [9].

Таблиця 2.4

Динаміка елементів власного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
в 2016-2018 рр., станом на 01.01, млн.грн. (методом базисних підстановок)*

Роки	Статутний капітал	Емісійні різниці	Незареєстрований статутний капітал	Резервні та інші фонди банку	Резерви переоцінки	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
2016	21 256 469	22873		1 448 006	1 848 350	2 911 526
2017	50 694 751	22873	111 591 225	1 619 305	11 237 785	-164 280 716
2018	206 059 744	22690		6 210 533	12 309 703	-198 994 959
Абсолютний приріст						
2017	29 438 282	0	111 591 225	171 300	9 389 435	-167 192 241
2018	155 364 993	183		4 591 227	1 206 249	-35 662 383
Абсолютне значення одного процента приросту						
2017	212564,69	-		14480,06	18483,50	29115,26
2018	506947,51	-228,73		16193,05	112377,85	-1642807,16

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

Отже, потрібно підтримання необхідного розміру власного капіталу, через спеціальні визначені заходи, що забезпечать капіталізацію банку в необхідному для нього розмірі.

Аналіз ресурсного потенціалу банку методом коефіцієнтів дозволяє виявити кількісний взаємозв'язок між складовими ресурсного потенціалу банку та визначити агрегований показник його достатності [21]. Так, коефіцієнт мультиплікатор капіталу банки використовують для оцінки фінансової стійкості. Цей показник розраховується як співвідношення активів до статутного капіталу:

$$K_{\text{мк}} = \frac{\text{Активи}}{\text{Статутний капітал}} \quad (2.1.)$$

Аналіз змін коефіцієнта мультиплікатора капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та установ банківської системи України в 2016-2018 рр. показав, що при його оптимальному значенні від 12 до 15, лише у 2016 році АТ КБ «ПРИВАТБАНК» мав стійку фінансову ситуацію (табл 2.5.).

Таблиця 2.5

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та установ банківської системи України в 2016-2018 рр., станом на 01.01.*

№	Показник	Період			Відносне відхилення,%	
		2016, млн.грн.	2017, млн.грн.	2018, млн.грн.	2017 2016	2018 2017
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»						
1	Активи	258611	205 181	254 805	0,79	1,39
2	Статутний капітал	21257	50 695	206 060	2,38	4,06
3	Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	12,17	4,05	1,24	0,33	0,31
Банківська система України						
1	Активи	1319493375	1279243821	1876037016	0,97	1,47
2	Статутний капітал	221697240	320100780	488217602	1,44	1,53
3	Коефіцієнт мультиплікатора	5,95	4	3,84	-2,11	0,67

	ра капіталу					
--	-------------	--	--	--	--	--

*Примітка: складено автором на основі джерела [9; 59]

А в установах банківської системи України даний показник постійно був меншим заоптимальний. Це пояснюється складним фінансовим становищем країни, реформами в банківському секторі та загальновідомим процесом одержавлення АТ КБ «ПРИВАТБАНКУ» .

Для оцінки достатності власного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» доцільно також проаналізувати коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів:

$$K_2 = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви банку}}, \quad (2.2.)$$

Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» при його оптимальному значенні більше 0,1 за досліджуваний період був меншим за це значення. Це свідчить про недостатність ресурсного потенціалу банку (табл. 2.6)..

Таблиця 2.6

**Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів АТ КБ
«ПРИВАТБАНК» і установ банківської системи України в 2016-2018 рр.,
станом на 01.01.**

№	Показник	Період			Відносне відхилення,%	
		2016, млн.грн.	2017, млн.грн.	2018, млн.грн.	2017 2016	2018 2017
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»						
1	Власний капітал	24 510	882	24 793	283	0,04

Закінчення табл. 2.6

2	Пасиви	258 611	205 183	254 805	-3 806	0,79
3	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	0,094	0,01	0,097	0,003	0,11

Банківська система України						
1	Власний капітал	136 068 280	147 156 003	159 851 720	23 783 440	1,08
2	Пасиви	1 319 493 375	1 279 243 821	1350403376	30 910 001	0,97
3	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	0,1	0,11	0,12	0,02	1,1

*Примітка: складено автором на основі джерела [9; 59]

У банківській системі України коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів у 2017- 2018 роках перевищує нормальне значення, що свідчить про забезпеченість банків України ресурсами.

З метою забезпечення стабільної діяльності банків та своєчасного виконання ними зобов'язань перед вкладниками, а також запобіганню неправильному розподілу ресурсів і втрат капіталу через ризики, що притаманні банківській діяльності, НБУ установлює порядок визначення економічних нормативів, що є обов'язковими до виконання всіма банками (Додаток). Порівняльний аналіз коефіцієнту достатності (адекватності) регулятивного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» і установ банківської системи України представлено в табл. 2.7.

Отже, коефіцієнт достатності (адекватності) регулятивного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» в останні три роки критично не виконується. По коефіцієнту достатності (адекватності) регулятивного капіталу установ банківської системи України в 2016-2018 рр. існує суттєве перевиконання.

Таблиця 2.7

Коефіцієнт достатності (адекватності) регулятивного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» і установ банківської системи України в 2016-2018 рр., станом на 01.01.,%*

Показник	Період			Темп росту	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017

АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	2,10	7,29	0,20	3,47	0,03
Банківська система	15,60	12,31	16,10	0,79	1,3

*Примітка: складено автором на основі джерела [9; 59]

Така ситуація свідчить про недостатній стан ресурсного потенціалу досліджуваного банку в частині власних ресурсів. Банк потребує суттєвої докапіталізації.

Для того, щоб більш детально оцінити ресурсний потенціал досліджуваного банку потрібно проаналізувати особливості його формування за рахунок залучених коштів, що буде досліджено у наступному підрозділі.

2.3. Оцінка залучених та позикових ресурсів АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Аналізуючи зобов'язання банку, необхідно дати їм кількісну та якісну оцінку. Передусім слід пам'ятати, що більшість зобов'язань є платними і через це витрати банку збільшуються. Проте серед зобов'язань є й дешеві ресурси: залишки на рахунках клієнтів; депозити до запитання; кредиторська заборгованість. До дорогих ресурсів належать: строкові депозити; міжбанківські кредити та депозити.

Аналіз динаміки коштів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» залучених від фізичних та юридичних осіб в 2016-2018 рр. представлено в табл.2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка коштів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» залучених від фізичних та юридичних осіб в 2016-2018 рр., станом на 01.01.*

№	Показник	Період			Темп росту, %	
		2016, млн. грн.	2017, млн. грн.	2018, млн. грн.	2017 2016	2018 2017

1	Фізичні особи	139039	151203	171594	109	115
1.1	Строкові депозити	108381	119519	119476	110	99,9
1.2	Поточні рахунки\ рахунки до запитання	30 658	31 684	52 118	103	164
2	Юридичні особи	38935	29930	41156	77	138
2.1	Строкові депозити	16 608	14 677	12 798	88	87
2.2.	Поточні\ рахункові рахунки	22 327	15 253	28 358	68	186
3	Всього коштів клієнтів	177 974	181 133	212 750	102	117

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

Загальна сума коштів залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від фізичних та юридичних осіб у 2017 р. порівняно з 2016р. збільшилася на 2 %, а у 2018 р. порівняно з 2017р. – на 17%. Темпи росту коштів, залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від юридичних осіб в 2017 є негативними.

Розподіл коштів залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від фізичних та юридичних осіб за галузями економіки в 2016-2018 рр., представлено в табл. 2.9. За результатами аналізу розподілу коштів, залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від фізичних та юридичних осіб за галузями економіки в 2016-2018 рр. очевидно, що найбільшу частку складають кошти, залучені від фізичних осіб. В 2018 р. дана частка зменшилася на 3 п.п. 5% від загального обсягу залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ресурсів припадає на торгівлю. Всі інші клієнтські джерела залучення коштів складають несуттєву частку.

Таблиця 2.9

Розподіл коштів залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від фізичних та юридичних осіб за галузями економіки в 2016-2018 рр., станом на 01.01.*

№	Показник	Період					
		2016		2017		2018	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%

1	Фізичні особи	139 039	78	151 203	84	171 594	81
2	Торгівля	13 933	8	9 133	5	9 952	5
3	Сфера послуг	6 856	4	6 620	4	7 517	3
4	Транспорт та зв'язок	2 136	1	2 471	1	2 571	1
5	Виробництво	6 820	4	2 203	1	1 365	1
6	Сільське господарство	1 719	1	1 612	1	1 208	1
7	Машинобудування	651	-	308	-	319	-
8	Інше	6 820	4	7 583	4	18 224	8
9	Всього коштів клієнтів	177 974	100	181 133	100	212 750	100

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

Для якісного планування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» необхідно вирішити наступні завдання: визначити найбільш вигідних клієнтів, тобто клієнтів, які забезпечать більшу стабільність депозитної бази та більш високий залишок на своєму рахунку, визначити кількість клієнтів, яких необхідно залучити для підтримання заданого обсягу депозитної бази, проводити роботу щодо залучення цих клієнтів, з продовженням утримувати старих клієнтів, а також проводити гнучку цінову політику в розрізі окремих клієнтів.

Основним джерелом формування коштів на позичковій основі є отримання коштів від інших банків на міжбанківського ринку. Це забезпечує підтримку кредитного потенціалу, поточної ліквідності банку або рентабельне вкладення коштів. Такий кредит є зазвичай короткотерміновим й вирізняється оперативністю надання коштів. Його надають або отримують в рамках кореспондентських відносин банків.

Загальна заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями у 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася з 2 667 до 234 (табл. 2.10).

Таблиця 210

Кошти, залучені АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від інших банків та фінансових організацій в 2016-2018 рр., станом на 01.01.*

	Показник	Період	
		2017 р.	2018 р.
	Кореспондентські рахунки та депозити «овернайт» банків	184	61
	Строкові розміщення коштів комерційних банків	30	565
	Строкові кредити за кредитними лініями від інших фінансових організацій	19	2040
	Гарантійні депозити банків	1	1
	Всьогозаборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями	234	2667

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

У 2017 році АТ КБ «ПРИВАТБАНК» погасив строкові кредити за кредитними лініями від інших фінансових організацій в розмірі 2 021 мільйонів гривень у відповідності зі строком погашення. (табл. 2.11).

За даними таблиці видно, що ресурсний потенціал АТ КБ «ПРИВАТБАНК» в 2017 р. порівняно з 2016 р. був використаний ефективно. Так, якщо коефіцієнт використання платних пасивів в 2016 р. становив 0,61, то в 2017 р. він був 1.01, тобто збільшився на 40 %. Це ж стосується і ступеня використання всіх зобов'язань — 0,67 в 2016 р. і 0,89 в 2017 р. Такі значення відповідають загальноприйнятим критеріям. Це означає, що банк доцільно та достатньо використовує залучені ресурси та ефективного їх розміщуює. Строкові розміщення коштів комерційних банків — це розміщення коштів комерційних банків у доларах США та євро зі строками погашення з січня 2018 року по грудень 2019 року (на початок 2017 року: розміщення коштів комерційних банків у доларах США та євро зі строками погашення з січня 2017 року по вересень 2021 року).

Таблиця 2.11

Аналіз ефективності та повноти використання ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» в 2017-2018 рр., станом на 01.01.*

№	Показники	Період		Відхилення	
		2017	2018	абсолютне	відносне, %

1	Доходні активи, млн.грн.	137446	203863	+66417	1.48
2	Платні пасиви, млн.грн.	225380	201849	+23531	0.9
3	Сукупні зобов'язання, млн.грн.	206065	230012	+23947	1.12
4	Коефіцієнт використання платних пасивів	0.61	1.01	+0.4	1.66
5	Коефіцієнт використання зобов'язань	0.67	0.89	+0,22	1,32

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

Отже, рівень ефективності планування параметрів ресурсного потенціалу банку слід розглядати як один із найважливіших чинників підвищення стабільності, надійності, ліквідності та прибутковості діяльності банківських установ. Так, у структурі пасиву балансу найбільшу частку займають депозитні операції залучених від фізичних та юридичних осіб. В умовах жорсткої конкуренції, що супроводжує розвиток ринкової економіки, необхідно постійно вдосконалювати системи та форми планування активами і пасивами.

Для того щоб підвищити ефективність формування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» шляхом залучення нових клієнтів потрібно розглядати роботу банку в наступних напрямках:

1. формування та здійснення банківського менеджменту щодо залучення на обслуговування нових клієнтів;
2. проведення цільової рекламної компанії;
3. широке впровадження кросс-сейлінгу – продаж депозитних продуктів існуючим клієнтам – фізичним особам, а також працівникам;
4. забезпечення зручності, швидкості та якості обслуговування;
5. проведення оперативного інформування про стан рахунку, надходження коштів, проходження платежів;
6. розробка нових та вдосконалення існуючих депозитних продуктів, які б надали хоча б тимчасову перевагу над конкурентами та можливість залучення коштів потенційних та діючих клієнтів;
7. продаж боргових цінних паперів банку, у тому числі корпоративних

облігацій для населення;

8. аналіз ринку депозитних продуктів фізичних осіб України та відстеження тенденцій у цьому напрямку [58];

Отже, можемо зробити висновок, що в сучасних умовах формування ресурсного потенціалу банків є одним із пріоритетних завдань для забезпечення економічного зростання країни. Банківський сектор повинен мати у розпорядженні достатній обсяг ресурсів для операцій пов'язаних з кредитуванням поточних потреб діяльності господарюючих суб'єктів, а також для стимулювання інвестиційної діяльності, утворення необхідних резервів і підтримки рівня ліквідності. Достатній обсяг ресурсів банку істотно впливає на рівень процентних ставок за активними та пасивними операціями.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ

3.1. Планування потреб банку в додатковому капіталі за рахунок внутрішніх джерел

Останнім часом банки зазнають велику необхідність у залученні додаткового капіталу для підтримки зростання і зменшення рівня ризику для вкладників [68]. Збільшенню потреби в додатковому капіталі сприяли декілька факторів, що відносяться як до державного регулювання, так і до

конкурентного ринку: інфляція (оскільки збільшуючи величину активів і пасивів банку, вона зменшує в той же час його власний капітал); нестійкий характер економіки (веде до більшого ризику, пов'язаного зі стабільністю отримання банком своїх доходів); зріст витрат особливо виплата відсотків по депозитах, безкоштовні послуги (витрати призводять до зменшення прибутку - головного джерела зростання капіталу); бажання інвесторів довіряти свої кошти надійній банківській установі з високим рівнем капіталізації. Процес планування задоволення потреб у додатковому капіталі включає 4 етапи [68]:

I етап. Розробка загального фінансового плану банку. Банк повинен визначити спектр своїх послуг і бажану прибутковість у довгостроковій перспективі. При цьому банк повинен визначити, які з цих послуг збільшать його схильність до ризику, особливо ризику коливань у прибутку і ризику банкрутства. Активи високого ступеня ризику – кредити корпораціям і на житлове будівництво - вимагають для свого забезпечення більшої пропорції банківського капіталу, збільшуючи тим самим потребу в додатковому капіталі.

Активи з низьким ступенем ризику (державні цінні папери) вимагають для свого забезпечення нижчої пропорції банківського капіталу, зменшуючи потребу в капіталі. Отже, I етап планування потреб банку в залученні додаткового капіталу включає: розробку гіпотетичних фінансових балансів; проведення аналізу вірогідних результатів; попереднє проектування капітальних потреб у припущенні того, що не відбудуться зміни в процедурах проведення банківських операцій і в банківській політиці. При цьому необхідно, щоб менеджмент був підготовлений до широкого спектра можливих результатів діяльності банку, оскільки довгостроковий капітал є найдорожчим зі всіх джерел банківських ресурсів [68].

II етап. Визначення величини капіталу, необхідної банку з урахуванням його цілей, передбачуваних нових послуг, прийнятного ступеня схильності ризику і умов державного регулювання [68].

Існує два типи обмежень відносно капіталу: одне встановлюється банківськими регулюючими установами; інше – інвесторами на ринку капіталів.

Дуже великий об'єм акціонерного капіталу (що розглядається з погляду ринку) знижує ефективність залучених коштів і прибутковість їх подальшого інвестування, приносячи банку менший потенційний прибуток і зменшуючи курсову вартість його активів, оскільки інвестори починають чекати нижчу прибутковість банку в майбутньому [68].

Дуже маленький по відношенню до ступеня схильності ризику об'єм акціонерного капіталу може створити серед інвесторів ринку капіталів враження, що прибутковість банку стає нестабільнішою і що його найбільші вкладники можуть втратити свої кошти. В цьому випадку курсова вартість активів банку починає падати, а вкладники та інші кредитори вимагатимуть вищих доходів на вкладені кошти.

III етап. Визначення величини капіталу, який можна залучити за рахунок внутрішнього джерела – нерозподіленого прибутку. Менеджмент банку має визначити, яку частку поточного прибутку він виплачуватиме своїм акціонерам як дивіденди, а яка повинна залишитися в банку нерозподіленої для підтримки майбутнього зростання і задоволення капітальних обмежень з боку регулюючих установ [68].

Банк повинен прогнозувати зростання прибутку, щоб визначити чи може це зростання забезпечити повністю або значною мірою його потреби в капіталі.

IV етап. Оцінка і вибір найбільш відповідного до потреб і цілей банку джерела капіталу. Вибір найкращого джерела капіталу включає декілька аспектів: ринкові умови (якщо необхідна емісія нових акцій або боргових зобов'язань); права та інтереси діючих акціонерів; ступінь надійності прогнозів щодо майбутньої прибутковості банку. Наявні джерела капіталу можна розділити на дві категорії: внутрішні джерела коштів; зовнішні джерела коштів [68].

У банківській практиці використовують два підходи до нарощування капітальної бази:

- метод внутрішніх джерел залучення капіталу.
- метод зовнішніх джерел поповнення капіталу [68].

За першим методом основним способом збільшення капіталу банку є реінвестування прибутку, тобто використання нерозподіленого прибутку на поповнення капіталу. Чистий прибуток банку, що залишився у розпорядженні банку після сплати податків, може бути використаний за такими напрямками:

- Забезпечення певного рівня дивідендних виплат акціонерам.
- Достатнє фінансування діяльності банку – поповнення капіталу [668].

Завдання менеджменту полягає у визначенні оптимального співвідношення між величиною прибутку, яка направлена на поповнення капіталу і дивідендних виплат акціонерам банку, тобто менеджмент повинен визначити необхідну частину утриманого прибутку, на основі якого потім обчислюється частка дивідендів [68].

Коефіцієнт накопичення = Поточний нерозподілений прибуток / Поточний чистий прибуток, що залишився після оподаткування (3.1)

Коефіцієнт споживання = Поточні дивіденди / Поточний чистий прибуток, що залишився після оподаткування (3.2)

Величина утриманого прибутку має величезне значення для управління банком:

1. Висока частка утримання (тобто, коли дуже низька частка дивідендів): - призводить до зниження курсової ринкової вартості акцій і стимулює власників до продажу акцій, а це означає відлив акціонерного капіталу з банку; - не привертає потенційних акціонерів і може створити проблеми при залученні капіталу в майбутньому, оскільки акції з низькими дивідендами не матимуть попиту на ринку.

2. Низький рівень утримання (тобто коли висока частка дивідендів): - привертає нових акціонерів; - веде до повільнішого зростання внутрішніх джерел капіталу (уповільнюють процес накопичення капіталу), що стримує збільшення об'єму активних операцій, що генерують доходи банку, та підвищує загальний рівень ризику банкрутства. Зниження надійності банку

також може стати причиною відливу капіталу через продаж акціонерами своїх акцій, які стають дуже ризиковими. Оптимальною дивідендною політикою є така, яка максимізує ринкову вартість інвестицій акціонерів (акцій банку). Прибутковість акцій банку повинна бути не нижче, ніж прибутковість інших видів інвестицій з таким же рівнем ризику. У розвинених країнах середній рівень прибутковості банківських акцій складає 14-17% [68].

Стабільність дивідендної політики – один з важливих чинників впливу на можливість банку привертати капітал у майбутньому. Для підтримки стабільного рівня дивідендних виплат банки останнім часом велику частину свого прибутку направляють на дані цілі. Це пов'язано як з підвищенням вимог з боку акціонерів, так і з тенденцій загального зниження прибутковості банківської діяльності. Банки прагнуть компенсувати повільне зростання прибутку виплатою акціонерам більшого доходу. Банки США протягом останнього десятиліття близько 80% чистого прибутку виплатили як дивіденди з метою заручитися підтримкою своїх акціонерів, тоді як прибутковість акціонерного капіталу в галузі падає. Таке положення штовхає менеджерів банку до пошуку зовнішніх джерел поповнення капіталу. Найважливішим завданням менеджменту є визначення темпу зростання капіталу, що привертається за рахунок внутрішніх джерел [68].

Основним чинником, що впливає на управлінське рішення про частку утримання і частку дивідендів є те, наскільки швидке зростання своїх активів (особливо кредитів) може дозволити банку, щоб не допустити надмірного зниження відношення величини власного капіталу до суми активів. Недостатність власного капіталу може обмежити можливості зростання. Банківський менеджмент повинен визначити як швидко повинен рости прибуток банку, щоб зберігалось незмінним відношення капіталу до активів, якщо банк продовжує виплачувати дивіденди своїм акціонерам на постійній основі. Дане управлінське рішення ґрунтується на формулі рівня внутрішнього капіталоутворення. Рівень внутрішнього капіталоутворення (g)

є важливим показником, який використовується як інструмент фінансового управління власним капіталом банку [68].

Показник обчислюється як множення ПНК (прибуток на капітал) на долю нерозподіленого, тобто накопичуваного, прибутку (коефіцієнт накопичення $K_{\text{нак}}$):

$$g = \text{ПНК} \times K_{\text{нак}} \quad (3.3)$$

Темп зростання внутрішнього капіталу або нерозподіленого прибутку / акціонерний капітал = Прибуток на власний капітал $\times$ Частка утримання (Коеф-т накопичення) = акціонерний капітал - = X Чистий прибуток після оподаткування / акціонерний капітал $\times$ Нерозподілений прибуток / Чистий прибуток після оподаткування [68].

Коефіцієнт накопичення рівний одиниці мінус коефіцієнт виплат по дивідендах

$$K_{\text{накопичення}} = 1 - K_{\text{споживання}} \quad (3.4)$$

Пригадаємо модель ПНК, відповідно до якої $\text{ПНК} = \text{ПНА} \times \text{МК}$, де - ПНА - (прибуток на активи) рівний добутку чистої маржі прибутку (МП, відношення чистого прибутку до валового доходу) на коефіцієнт використання активів (ІА, відношення валового доходу до середніх або сукупних активів), тобто

$$\text{ПНА} = \text{МП} \times \text{ІА} \quad (3.5)$$

Таким чином, $\text{ПНК} = \text{МП} \times \text{ІА} \times \text{МК}$ (6) або Прибуток на = Чиста маржа $\times$ Коефіцієнт використання $\times$ мультиплікатор власний капітал прибутку активів акціонерного капіталу .Отже, рівень внутрішнього капіталоутворення може бути виражений так:

$$g = \text{МП} \times \text{ІА} \times \text{МК} \times K_{\text{нак}} \quad (3.6)$$

Ця формула показує: якщо необхідно збільшити об'єм капіталу, що залучається за рахунок внутрішніх джерел, то потрібно:

- збільшити чистий прибуток (за допомогою вищих значень прибутку, коефіцієнта використання активів або / і мультиплікатора капіталу);

- збільшити частку утримання чистого прибутку [68].

Рівень внутрішнього капіталоутворення залежить від чистої маржі прибутку (МП), коефіцієнта використання активів (ІА), мультиплікатора капіталу (МК) і коефіцієнта накопичення (Кнак). Збільшення будь-якого з цих чинників – при незмінних інших – підвищує рівень внутрішнього капіталоутворення. Таким чином, якщо банк планує поліпшити забезпеченість власним капіталом, він повинен зосередитися на: підвищенні прибутковості; скороченні витрат; оптимізації фінансової і дивідендної політики. Інструментом планування є матриця капіталоутворення, яка демонструє взаємозв'язок між числовими значеннями ПНК і Кнак. Кожне число цієї матриці є показником внутрішнього капіталоутворення, що одержується множенням відповідних значень стовпця і рядка.

Таблиця 3.1

Матриця капіталоутворення [68]

ПНК	Кнак						
	0,00	0,20	0,40	0,50	0,60	0,80	1,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,05	0,00	0,01	0,02	0,025	0,03	0,04	0,05
0,10	0,00	0,02	0,04	0,05	0,06	0,08	0,10
0,15	0,00	0,03	0,06	0,075	0,09	0,12	0,15
0,2	0,00	0,04	0,08	0,1	0,12	0,16	0,2
0,25	0,00	0,05	0,10	0,125	0,15	0,19	0,25
0,30	0,00	0,06	0,12	0,15	0,18	0,21	0,30

Переваги методу внутрішніх джерел поповнення капіталу:

- незалежність від кон'юнктури ринку;

- відсутність витрат із залученням капіталу ззовні (дешева форма фінансування банку, оскільки виключені витрати з розміщення позик);
- простота застосування, оскільки кошти просто перераховуються з одного бухгалтерського рахунка на інші;
- відсутність загрози втрати контролю над банком з боку діючих акціонерів (оскільки не розширюється кількість власників, виключається звуження їх частки у власності, а тому зберігається діюча система контролю за діяльністю банку і виключається зниження прибутковості акцій внаслідок збільшення їх кількості в обігу) [68].

Недоліки методу внутрішніх джерел поповнення капіталу:

- повне оподаткування, оскільки на поповнення капіталу прямує чистий прибуток після виплати всіх податків;
- виникнення проблеми зменшення дивідендів;
- повільне (поступове) нарощування капіталу (оскільки зростання прибутку в банківській сфері в останні роки повільне).

3.2. Прогнозування ресурсного потенціалу банку балансовим методом

Балансовий метод планування – метод, який застосовують у плануванні для досягнення рівноваги у сферах виробничого й особистого споживання, зіставляючи ресурси (матеріальні, трудові, фінансові) і потреби в них [42]. За допомогою балансового методу реалізується принцип збалансованості і пропорційності. Він застосовується при розробці прогнозів, планів і програм.

Сутність його полягає в ув'язці потреб країни в різних видах продукції, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів з можливостями виробництва продукції і джерелами ресурсів.

Вихідні дані прогнозування та планування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» балансовим методом представлені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Вихідні дані прогнозування та планування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» балансовим методом в 2016-2018 рр., станом на 01.01., млн.грн. [9] *

Зобов'язання	2016	2017	2018
Заборгованість перед НБУ	18047	12394	9801
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	2667	234	103
Кошти клієнтів	181128	212750	230387
Випущені боргові цінні папери	2	2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	95	106	92
Резерви, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	4010	4397	4791
Субординований борг	122	129	134
Всього зобов'язань	206071	230012	245310
Капітал			
Акціонерний капітал	50695	206060	206060
Емісійний дохід	23	23	23
Резерв переоцінки приміщень	820	747	675
Внески у капітал, отримані за випущені, але незареєстровані нові акції	11591	—	—
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	521	-479	-2703

Закінчення табл. 3.2.

Результат від операцій з акціонерами	9934	12174	12174
Загальні резерви та інші фонди		6211	6211

Накопичений дефіцит	-174327	-199943	-196418
Усього капіталу	-743	24793	26022
Всього пасивів	205328	254805	271332

Слід зазначити, що балансовий метод передбачає розробку балансів, що представляють собою систему показників, в якій одна частина, яка характеризує ресурси за джерелами надходження, дорівнює іншій, що показує розподіл (використання) по всіх напрямках їх витрати.

У перехідний період до ринкових відносин посилюється роль прогнозних балансів, які розробляються на макрорівні: платіжного балансу, балансу доходів і витрат держави, балансу грошових доходів і витрат населення, зведеного балансу трудових ресурсів, балансів попиту і пропозиції. Результати балансових розрахунків служать основою при формуванні структурної, соціальної, фінансово-бюджетної і кредитно-грошової політики, а також політики зайнятості та зовнішньоекономічної діяльності. Баланси застосовуються також для виявлення диспропорцій в поточному періоді, розтину невикористаних резервів і обґрунтування нових пропорцій. Система балансів, використовуваних у прогнозуванні та плануванні, включає: матеріальні, трудові та фінансові. У кожен із зазначених груп входить ряд балансів [44].

Прогнозування ресурсного потенціалу буде проводитись шляхом дослідження динаміки показників балансу пасивів АТ КБ «ПРИВАТБАНК», за допомогою вимірювання темпу зростання та темпу приросту і, як результат, вимірювання прогнозованих показників балансу на 2019 рік.

$$T_p = (A_1 - A_0) 100\% \quad (3.3)$$

$$T_{np} = (A_1 - A_0) : A_0 * 100\% \quad (3.4)$$

*Тп - темп приросту (показує на скільки % змінився поточний рівень показника, порівняно з попереднім або базовим періодом)

**Тп - темп приросту

***А1- показники звітного періоду

****А0- показники попереднього року

Прогнозований показник ресурсного потенціалу за окремими його балансовими стаття буде розраховано за формулою

$$Pr = An + (An \times Tps) \quad (3.5)$$

*Пр- прогнозований показник

**An – показник попереднього року

***Tps - середній темп приросту $(T_{п1} + T_{п2})/2$

****Tп1 – темп приросту за 1 рік

*****Tп2 – темп приросту за наступний рік

Розрахувавши показники, задані вище, отримуємо такі дані (табл. 3. 2)

Таблиця 3.2

**Прогнозний сценарій формування ресурсного потенціалу АТ КБ
«ПРИВАТБАНК» балансовим методом на 2019 р.***

	Темп зростання 2017 р., %	Темп зростання 2018 р., %	Середній темп приросту, %	Прогноз на 2019 р., млн. грн
Заборгованість перед НБУ	68,68	79,08	-22,85	7561
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	8,77	44	-48,07	54
Кошти клієнтів	117,46	108,29	13,60	261719,5
Випущені боргові цінні папери	100	100	0	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	111,58	86,80	-1,63	90,5
Резерви та інші фінансові та нефінансові зобов'язання	109,65	108,90	9,74	5258
Субординований борг	105,74	103,86	4,92	140,6
Акціонерний капітал	406,46	100	153,24	283742,5
Емісійний дохід	100	100	0	23
Резерви переоцінки приміщень	91,10	91,36	-8,84	615

Закінчення табл. 3.3.

Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	-92	564	-309,40	-5660
Результат операцій з акціонерами	122,55	100	11,27	13546
Загальні резерви та інші фонди	100	100	0	6211
Накопичений дефіцит	114,70	98,24	6,34	-207463,5
Всього капіталу				91014
Всього пасивів				365839,6

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

В таблиці 3.2 розраховані показники динаміки основних ресурсів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за останні роки. Темп зростання (ланцюговий метод) показує у скільки разів змінились показники у порівнянні з попереднім роком, а темп приросту – наскільки відсотків вони змінились.

Крім цього простежується тенденція зростання як капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК», так і зростання ресурсної бази бази. Про це говорить і зростання субординованого боргу близько 5%. інакше кажучи, АТ КБ «ПРИВАТБАНК» збільшує залучення дешевих коштів, які може рахувати як власний додатковий капітал). Зростання коштів клієнтів (13,6%) показує зростання зацікавленості цих самих клієнтів у співпраці з банком. Також можна побачити зростання акціонерного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» . ,

але, з іншого боку, В АТ КБ «ПРИВАТБАНК» простежується збільшення збитків від нереалізованих інвестиційних цінних паперів, що вказує на падіння їх вартості.

Таким чином, було проведено аналіз ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК», розраховано динаміку основних ресурсних показників цього банку, виявлено позитивні та негативні тенденції зміни цих показників та прораховано прогнозовані показники на 2019 рік. Вони показали динаміку збільшення ресурсного потенціалу банку (34%) за рахунок збільшення акціонерного капіталу, зменшення зобов'язань перед НБУ та іншими фінансовими організаціями та збільшення коштів клієнтів на рахунках банку, що доводить деяке розширення співпраці з банком порівняно, наприклад, з 2016 роком.

3.3. Планування онлайн-депозитних вкладень банку із застосуванням економетричної моделі

Планування депозитної частини ресурсного потенціалу банку із застосуванням економетричної моделі доцільно продемонструвати на прикладі розширення онлайн-депозитних послуг. Наразі вкладникам надаються два види послуг, пов'язаних із онлайн-депозитами. Перший – це онлайн-заявка для відкриття депозиту, а другий варіант – не відвідуючи відділення банку відкрити депозит за допомогою інтернету та покласти гроші на відкритий рахунок [55, с. 39].

Послуга онлайн-депозиту дає змогу оформити заявку на відкриття депозитного рахунку на сайті банку, з наступним відвідуванням відділення банку та підписанням вже підготовлених документів і розміщенням грошових коштів на рахунку. При цьому клієнту не прийдеться стояти в довгих чергах, а це дозволить йому зекономити свій час. Також можна відкрити вклад через мережу і внести гроші за допомогою інтернет-банкінгу. В цьому випадку вже не прийдеться йти в банк, але цю послугу надає лише невелика кількість банків, які активно впроваджують та застосовують інтернет-банкінг. На сьогоднішній день доступ до Інтернету має більше 40% населення країни, в той вже час інтернет-банкінгом, користується не більше 5% [87].

Інтернет-банкінг, або «банк на дивані», а також інші види дистанційного обслуговування – ключові напрями розвитку банківської системи. Скорочення витрат і навантаження на працівників відділення та надання клієнтам можливість здійснювати віртуальне самообслуговування дозволяє банкам запропонувати по онлайн-депозитам більш вигідний відсоток (на 0,1-0,3% вищий) та певні бонуси. Дана послуга дозволяє владнику, не поспішаючи, докладно вивчити умови договору, а вмонтований

онлайн-калькулятор розрахує передбачуваний результат вкладу за його сумою та вибраними умовам.

Банки пропонують досить широку та гнучку лінійку інструментів онлайн-вкладу, розраховану на різні обставини і потреби. Вклад може бути гривневим або валютним, поповнюваним або не поповнюваним, фіксований чи індивідуальний термін [64].

Одним із недоліків даного виду депозитів є ймовірність шахрайського доступу до рахунків клієнтів, а тому особливої уваги з боку клієнта потребує оформлення вкладу та перевірка надійності банку. Зазвичай банки використовують кілька рівнів безпеки при оформленні онлайн-рахунків. Дані, якими обмінюються банк і клієнт та які передаються банківським сервером і комп'ютером клієнта зазвичай шифруються. При перерахуванні коштів на рахунок клієнт отримує на свій мобільний телефон повідомлення з разовим паролем. Його введення підтверджує перерахування коштів з розрахункового рахунку на депозитний і навпаки. Такий метод безпеки досить ефективний. Навіть якщо логін і пароль для входу в систему стане відомим іншим особам, вони не отримають доступ до грошей. У той же час власник депозиту дізнається про спробу провести несанкціоновану операцію з СМС-повідомлення. Проте ризик шахрайського злому та несанкціонованого доступу до засобів у віртуальній мережі завжди залишається. З метою уникнення такого ризику клієнтам рекомендується не користуватися для оформлення депозиту чужим комп'ютером. Адже той може містити віруси та програми, які передають паролі користувачів третім особам.

Сьогодні вже багато українських банків стали впроваджувати функцію «Онлайн заявки на депозит» через свій сайт [87].

Для розробки прогнозної моделі використаємо алгоритм побудови економетричних моделей:

1. Визначення фактичних показників обсягу онлайн-онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК».
2. Визначимо параметри економетричних моделей обсягу онлайн-

депозитних вкладень банку, використовуючи метод найменших квадратів та побудуємо прогнозну (трендову) модель.

3. Обчислення прогнозного значення обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на наступні 3 роки.

Побудуємо таблицю початкових значень (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Значення обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» в 2016-2018 рр., станом на 01.01, тис. грн. [9]

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Показник обсягу онлайн-депозитних вкладень банку	3900392	2083883	2157628

Досліджуючи значення показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК», можна сказати, що протягом досліджуваного періоду величина показника поступово зростає – у 2018 році, порівняно з 2016 роком, обсяг онлайн-депозитних вкладень зріс на 3418761 тис. грн. або на 100,21%.

Розрахуємо таблицю початкових значень для показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (табл. 3.9).

Використовуючи формули 3.1 та 3.2, визначимо економетричні параметри показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК»:

$$a_0 = \frac{\sum Y_t - a_1 \times \sum t}{t} \quad (3.5)$$

де a_0 , a_1 – економетричні параметри;

Y_t – фактичне значення досліджуваного показника;

t – період проведення дослідження (роки) [74, с. 199].

$$a_1 = \frac{\sum Y_t \times t - \frac{(\sum Y_t \times \sum t)}{t}}{\sum t^2 - \frac{(\sum t)^2}{t}} \quad (3.6)$$

$$a_0 = \frac{11084621 - \frac{4315256}{3}}{14 - \frac{(6 * 6)}{3}} = 170380.5$$

$$a_1 = \frac{4315256 - 170380.5 * 6}{3} = 1097657.67$$

Функція прогновної моделі показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» матиме такий вигляд:
 $Y_t = 170380.5 + 1097657.67 * t$

Розрахуємо прогнозні значення показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на наступні 3 роки:

$Y_{2017} = 170380.5 + 1097657.67 * 4 = 4561011$ тис. грн – прогноз значення обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на 2017 рік прогнозування;

$Y_{2018} = 170380.5 + 1097657.67 * 5 = 5658668.9$ тис. грн – прогноз значення обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на 2018 рік прогнозування;

$Y_{2019} = 170380.5 + 1097657.67 * 6 = 6756327$ тис. грн – прогноз значення обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на 2019 рік прогнозування;

$Y_{2020} = 170380.5 + 1097657.67 * 7 = 7853984.2$ тис. грн – прогноз значення обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на 2020 рік прогнозування.

Таблиця 3.9

Розрахунок теоретичного значення показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК»*

t (періоди)	Y_t (обсяг онлайн-депозитних вкладень банку)	t^2	$Y_t * t$
1	3900392	1	3900392
2	2083883	4	4167766
3	2157628	9	6472884
6	4315256	14	11084621

*Примітка: складено автором на основі джерела [9]

Побудуємо трендову модель зміни обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (рис. 3.6). Для визначення прогнозу значення обсягу онлайн-депозитних вкладень банку доцільно використати трендовий аналіз на основі кореляційно-регресійного методу.

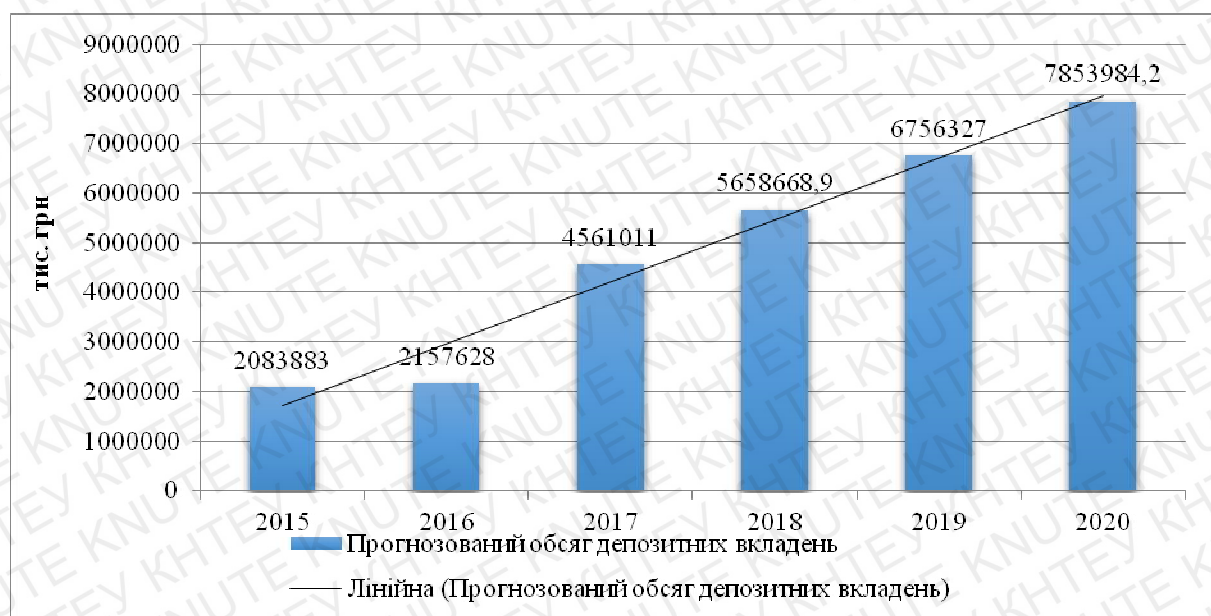

Рис. 3.1. Трендова модель прогнозованого обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» *

*Примітка: побудовано автором на основі джерела [9]

Відповідно до проведеного розрахунку прогнозної моделі показника ефективності обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК», можна сказати, що прогнозується зростання величини показника обсягу онлайн-депозитних вкладень в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» – у 2019 році, порівняно з 2018 роком відбудеться зростання показника на 2403383 тис. грн. або на 21,14% завдяки розширенню депозиту-онлайн. Зростання обсягів депозитів свідчить про відновлення довіри до банківської системи.

Отже, з метою вдосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні, підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення, підвищувати якість обслуговування клієнтів та виходити на ринок із більш гнучкими депозитними продуктами. Ефективна реалізація депозитної політики вкрай важлива для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню банківської діяльності в процесі залучення грошових коштів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Оцінивши теоретичні основи формування, планування та прогнозування ресурсного потенціалу банку можемо зробити такі висновків:

1. Під ресурсним потенціалом вчені вбачають сукупність матеріальних, людських та технічних ресурсів банку, які він у продовж своєї діяльності кількісно і якісно збільшує та вдосконалює, з метою забезпечення своєї надійності, конкурентоспроможності та отримання прибутку.
2. Планування ресурсного потенціалу банку включає в себе наступну систему дій: встановлення мети і цілей банку відповідно до напрямів його діяльності, планування ресурсного потенціалу банку, оцінка та аналіз розробленого проекту моделі планування ресурсного потенціалу банку підрозділами, відповідальними за її реалізацію та внесення відповідних зауважень, пропозицій, коректив, формування альтернативних моделей планування ресурсного потенціалу банку для забезпечення ефективності діяльності банку, доведення до відома підрозділів змісту моделі планування ресурсного потенціалу банку та її реалізація у практичній діяльності, контроль за дотриманням параметрів планування ресурсного потенціалу банку, впровадження моделі планування ресурсного потенціалу банку у практичну діяльність та корегування стратегії планування ресурсного потенціалу банку.
3. У АТ КБ «ПРИВАТБАНК» основними органами, які забезпечують параметри планування ресурсного потенціалу є загальні збори в особі ревізійної комісії, наглядова рада банку у складі комітету з питань аудиту та відділу з ризик-менеджменту, а також правління у складі тарифного комітету та комітету з планування активами й пасивами, а саме планування з корпоративного бізнесу та планування з роздрібного бізнесу. Для якісного планування ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

необхідно: визначити найбільш вигідних клієнтів, тобто клієнтів, які забезпечать більшу стабільність депозитної бази та більш високий залишок на своєму рахунку, визначити кількість клієнтів, яких необхідно залучити для підтримання заданого обсягу депозитної бази, проводити роботу щодо залучення цих клієнтів, з продовженням утримувати старих клієнтів, а також проводити гнучку цінову політику в розрізі окремих клієнтів.

4. Аналіз власного капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за останні три роки свідчить про необхідність підтримання необхідного розміру власного капіталу, через спеціальні визначені заходи, що забезпечать капіталізацію банку в необхідному для нього розмірі. Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» при його оптимальному значенні більше 0,1 за досліджуваний період був меншим за це значення.
5. Загальна сума коштів залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від фізичних та юридичних осіб у 2017 р. порівняно з 2016р. збільшилася на 2 %, а у 2018 р. порівняно з 2017р. – на 17%. Темпи росту коштів, залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від юридичних осіб в 2017 є негативними. За результатами аналізу розподілу коштів, залучених АТ КБ «ПРИВАТБАНК» від фізичних та юридичних осіб за галузями економіки в 2016-2018 рр. очевидно, що найбільшу частку складають кошти, залучені від фізичних осіб. Загальна заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями у 2018 р. порівняно з 2017 р. зменшилася з 2 667 до 234. Ресурсний потенціал АТ КБ «ПРИВАТБАНК» в 2017 р. порівняно з 2016 р. був використаний ефективно. Так, якщо коефіцієнт використання платних пасивів в 2016 р. становив 0,61, то в 2017 р. він був 1.01, тобто збільшився на 40 %. Це ж стосується і ступеня використання всіх зобов'язань — 0,67 в 2016 р. і 0,89 в 2017 р. Такі значення відповідають загальноприйнятим критеріям. Це означає, що банк

доцільно та достатньо використовує залучені ресурси та ефективного їх розміщує.

6. Процес планування задоволення потреб у додатковому капіталі включає 4 етапи: розробка загального фінансового плану банку, визначення величини капіталу, необхідної банку з урахуванням його цілей, передбачуваних нових послуг, прийняттого ступеня схильності ризику і умов державного регулювання, визначення величини капіталу, який можна залучити за рахунок внутрішнього джерела – нерозподіленого прибутку, оцінка і вибір найбільш відповідного до потреб і цілей банку джерела капіталу. Банківський менеджмент повинен визначити як швидко повинен рости прибуток банку, щоб зберігалось незмінним відношення капіталу до активів, якщо банк продовжує виплачувати дивіденди своїм акціонерам на постійній основі. Дане управлінське рішення ґрунтується на формулі рівня внутрішнього капіталоутворення. Якщо банк планує поліпшити забезпеченість власним капіталом, він повинен зосередитися на: підвищенні прибутковості; скороченні витрат; оптимізації фінансової і дивідендної політики.
7. Аналіз ресурсного потенціалу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» показав динаміку збільшення ресурсного потенціалу банку (34%) за рахунок збільшення акціонерного капіталу, зменшення зобов'язань перед НБУ та іншими фінансовими організаціями та збільшення коштів клієнтів на рахунках банку.
8. Для визначення прогнозу значення обсягу онлайн-депозитних вкладень банку було використано методика трендового аналізу на основі кореляційно-регресійного методу. Відповідно до проведеного розрахунку зростання величини показника обсягу онлайн-депозитних вкладень АТ КБ «ПРИВАТБАНК» – у 2019 році, порівняно з 2018 роком, відбудеться зростання показника на 2403383 тис. грн. або на 21,14% завдяки впровадженню депозиту-онлайн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
3. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова правління Національного банку України від 28.08.2001 р. №368 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного планування в банках України: Постанова правління Національного банку України від 28.03.2007 р. № 98. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=A631D15DDA0B2508FDDCD2331D29CC76?id=45209>.

7. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків: Постанова правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04?info=1>.
8. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова правління Національного банку України №351 від 30.06.2016. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.
9. Фінансова звітність АТ КБ «ПРИВАТБАНК» // Офіційний сайт АТ КБ «ПРИВАТБАНК» – Режим доступу : www.privatbank.com.ua.
10. Аванесова І.А. Інструментарій регулювання кредитної діяльності комерційного банку / І.А. Аванесова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 9. – Суми: Мрія-1 ЛТД; УАБС, 2004. – С. 316– 329.
11. Азаренкова Г. Організація планування фінансовими потоками сучасного банку: стереоскопічний погляд / Г Азаренкова, Н. Лобігер // Банківська справа. – 2008. - № 4 – С. 48-63.
12. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики: монографія / М. Д. Алексеєнко. – К.: КНЕУ, 2002. – 276 с.
13. Аналіз банківської діяльності: навчальний посібник / О. І. Копилук, О. М. Музичка. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. – 416 с.
14. Аналіз діяльності комерційного банку: навч. посіб. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та проф. А.М. Герасимовича. – Житомир: Рута, 2014. – 384 с.
15. Аналіз діяльності комерційного банку: навч. посібник / Алексеєнко М. Д., Білошапка В. С., Большакова О. Ю., Боришкевич О. В., Бутинець Ф. Ф. ; під ред. Ф. Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича. – Ж. : Рута, 2001 – 384с.
16. Антонюк Д.С. Банківський маркетинг і маркетингова стратегія / Д.С. Антонюк, О.О. Романенко // Молодий вчений. – 2015. – № 11(26). – С. 6.

17. Базельський комітет з питань банківського нагляду. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs107.htm>.
18. Банківська діяльність в Україні: проблеми, перспективи розвитку, напрями вдосконалення : наук. доповідь / за заг. ред. Б. І. Пшика; Львів. ін-т банк. справи ун-ту банк. справи НБУ. – К. : УБС НБУ, 2008. – 119 с.
19. Банківська справа: підручник / О.І. Лаврушин, І.Д. Мамонова, Н. І. Валенцева та ін.; під ред. проф. О.І. Лаврушина; 5-е вид., стер. – М.: КНОРУС, 2007. – 766 с.
20. Банківський маркетинг в Україні: реалії та перспективи : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 січня 2013 р.). – Сімферополь : Economics, 2013. – 172 с.
21. Банки і банківська справа: підручник для бакалаврів / Під ред. В. А. Боровкової; 3-тє вид., перероб. та доп. – М.: Юрайт, 2016. – 623 с.
22. Барилюк І. В. Стратегічний підхід до планування ресурсного потенціалу банківських установ в умовах світової фінансової кризи / І. В. Барилюк // Економіка України в умовах посилення глобалізаційних процесів : виклики і перспективи : матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції, Львів, 15-16 травня 2009 р. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – С. 25–26.
23. Барилюк І. В. Планування банківським ресурсним потенціалом в умовах світової фінансової кризи / І. В. Барилюк // Сучасний стан та перспективи розвитку банківської справи в Україні : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 21-22 травня 2009 р. – Львів, 2009. – С. 58–61.
24. Борисенко І.І. Планування фінансовими ресурсами банківської установи на основі логістичного підходу / І.І. Борисенко. – Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи НБУ, 2008. – С.: 58-64.
25. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. — 243 с.

26. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосік // Банківська справа. – 2002. – № 1 (43). – С. 58–64.
27. Васюренко Л. В. Ресурси комерційного банку: теоретичний та прикладний аналіз: моногр. / Л. В. Васюренко, І. М. Федосік. – Х.: ПП Яковлева, 2003. – 88 с
28. Вовканич А. І. Особливості формування ресурсів комерційних банків /А.І. Вовканич // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2010. - №2(8). – С. 157-164.
29. Вікіпедія.–Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
30. Вожжов С. П. Ресурсний потенціал як чинник ефективності регулювання банківської ліквідності / С. П. Вожжов // Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка; редкол. : В. Д. Базилевич (відп. ред.) та ін. ; Київський Національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2009. – № 115 – С. 19–22.
31. Волохата К.О. Сутність і значення ресурсного потенціалу банків / К. О. Волохата, В.Є. Волохата // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2011. - № 1(10). – С. 147-154.
32. Галіцейська, Ю. Теоретичні основи формування ресурсної політики комерційних банків та її особливості в сучасних економічних умовах / Ю. Галіцейська // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 1. – С. 94-101.
33. Галіцейська, Ю. Теоретичні аспекти дослідження суті та завдань ресурсного потенціалу банку / Ю. Галіцейська // Банківська справа. – 2012. – № 5. – С. 13- 21.
34. Гринько О., Хохлов В. Прогнозування ресурсів банківських установ // Вісник НБУ. – 2008. – № 8. – С. 30-36.
35. Гусева, Ю. Ю. Діагностика рівня капіталізації банківської установи / Ю. Ю. Гусева, С. В. Байталюк // Економіка та планування підприємствами.– 2012. – № 2 (18). – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eupmbg/2012_2/Guseva.pdfhttp://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_23/2/kutidze.pdf.

36. Дзюблюк О.В. Оптимізація формування ресурсного потенціалу комерційних банків / О.В Дзюблюк // Банківська справа. – №5. – 2008. – С. 38-46.
37. Дзюблюк О. В. Банківські операції: Підручник / За ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. – 696 с.
38. Дмитрієва О. А. Формування ресурсного потенціалу комерційного банку в умовах глобалізації фінансової системи України / О. А. Дмитрієва // Вісник СевНТУ. – 2011. – № 166. – С. 46-49.
39. Довгань Ж. М. Фінансова стійкість банківської системи України: проблеми оцінки та забезпечення: монографія / Ж. М. Довгань. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 448 с.
40. Добровенко О. А. Оцінка потенціалу стратегічного розвитку банківської установи / О. А. Добровенко // Економічний аналіз. – 2013. – Т. 14(2). – С. 22-27.
41. Доля В. Т. Економетрія : [навч. посіб.] / В. Т. Доля. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 171 с.
42. Економічна енциклопедія : у трьох томах / Б. Д. Гаврилишин (голова ред. ради) [та ін.]. – К. : Академія, 2000, 2002. – Т. 1. – 719 с.
43. Іщенко О. О. Вдосконалення інструментів оцінки фінансової стійкості банку в умовах економічної нестабільності. // Молодий вчений. 2015. № 5(1). С. 153-158.
44. Єрін Р. С. Сутність планування ресурсного потенціалу банку / Р. С. Єрін // Планування розвитком. – 2012. - №8. – С. 85 – 86.
45. Заруба О.Д. Банківський менеджмент та аудит. / О.Д. Заруба. — К.: Видавництво «Лібра», 1996. — 224 с.
46. Заславська Н. Особливості формування ресурсів банківського сектору регіону та їх розміщення в реальну економіку / Н. Заславська // Вісник НБУ. – 2009. – № 4. – С. 52–55.

47. Землячов

С.В.[http://rs.gntb.gov.ua/cgi-](http://rs.gntb.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=)

[bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=](http://rs.gntb.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=)

Ресурсний потенціал комерційних банків та особливості її формування в Україні: монографія / С.В. Землячов ; Нац. акад. природоохорон. курорт. буд-ва. - Сімф. : Нац. акад. природоохорон. та курорт. буд-ва, 2008. - 183 с.

48. Коваль С. Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків / С. Л. Коваль // Фінанси України. – 2004. – № 7. – С. 110–115.

49. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку: навч. посіб. / Козьменко С. М., Шпиг Ф. І., Волошко І. В. – Суми : Університетська книга, 2003. – 734 с.

50. Крухмаль Е. В. Финансовое планирование в коммерческом банке в посткризисных условиях / Е. В. Крухмаль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6384/1/BiznesInform.pdf>

51. Крухмаль О. В., Барановська О. А. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту: фактори впливу та оцінка. Ефективна економіка. 2014. № 5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3023>.

52. Кузнецова Л.В. Інноваційні фінансові інструменти захисту банків від ризиків на кредитному ринку / Л.В. Кузнецова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Вип. 15. – Ч. 2. – С. 142–145.

53. Лисак Б. Р. Моделирование бизнес-процесів в управлінні фінансовими ресурсами банку / Б. Р. Лисак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_PNI_2013/Economics/1_129632.doc.htm 12.

54. Луців Б. Модернізація регуляторної парадигми в банківській системі України у посткризовий період / Б. Луців, П. Луців // Вісник

Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – № 4. – С. 7-20.

55. Ляховська О.В. Роль міжбанківського кредитування у розвитку банківської системи України / О. В. Ляховська // Ефективна економіка. – 2017. – № 4. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5539>

56. Мартинюк Ж. В. Ресурсний потенціал комерційних банків // Фінанси України. – 1998. – № 11. – С. 112–114.

57. Марцин В. С. Проблеми і шляхи підвищення капіталізації банківських установ в управлінні капіталом банку / В. С. Марцин // Фінанси України. – 2007. – № 2. – С. 77–88.

58. Мельникова І. Маркетингові аспекти формування депозитної бази комерційного банку / І. Мельникова // Банківська справа. – 2006. – № 3. – С. 35–42.

59. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

60. Савлук С. Динаміка та структура банківського капіталу в трансформаційній економіці України / С. Савлук // Вісник ТНЕУ. – 2008. – № 2. – С. 15–22.

61. Скок П. О. Стратегії планування фінансовими інноваціями в банках та небанківських кредитних організаціях / П. О. Скок // Агросвіт. – 2016. – № 21. – С. 26-30.

62. Слав'юк Р. А. Дослідження теоретичних основ і структури банківського капіталу / Р. А. Слав'юк, О. В. Гнатишак. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.khibs.edu.ua/1\(6\)2009/R1/6.pdf](http://www.khibs.edu.ua/1(6)2009/R1/6.pdf)

63. Словник банківських термінів. Банківська справа : Термінологічний словник / А. Г. Загородній, О. М. Сліпущко, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – К. : Аконті, 2000. – 605 с.

64. Соляник Л. Г. Вдосконалення планування банківськими ресурсами [Електронний ресурс] / Л. Г. Соляник, А. В. Попова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2010/Economics/65063.doc.htm.
65. Стефаненко М. М. Система збалансованих фінансових показників як основа прийняття контролінгових рішень / М. М. Стефаненко // Фінанси України. – 2007. – № 7. – С. 112–117.
66. Фінансове планування та прогнозування діяльності банків: монографія / [О. В. Васюренко, Г. М. Азаренкова, Н. П. Погореленко, В. Ю. Дубницький, О. М. Сидоренко, Л. В. Сердюк, Г. В. Омельченко]; за заг. ред. акад. АЕН України, д-ра екон. наук, проф. О. В. Васюренка. – К.: УБС НБУ, 2009. – 323 с
67. Фурсова В. А. Формування ресурсного потенціалу комерційних банків: сучасний стан і перспективи розвитку / В. А. Фурсова, М.О. Капелюшна // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии. – 2011. – №50. – С. 118-124.
68. Фінансовий менеджмент у банках. Навчальний посібник для студентів V курсу всіх форм навчання спеціальності “Банківська справа” (Укл. Н.В.Тарасевич. - Одеса: ОДЕУ, ротاپринт, 2008 р. – 182 с.)
69. Піддубний В. Світова торгівля та українські банківські ресурси // Фондовый рынок. – 2008. – №23. – С. 26-32.
70. Примак Ю. Р. Сучасні українські та міжнародні методи аналізу фінансової стійкості банківської установи / Ю. Р. Примак // Міжнародний науковий журнал. - 2016. - № 9. - С. 115-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_9_31

ДОДАТОК А

Консолідований звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016 рік, млн. грн.

	31 грудня 2016 р.	31 грудня 2015 р.
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	30159	35609
Інші фінансові активи, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	238
Заборгованості банків	2410	3689
Кредити та аванси клієнтів	43582	195339
Вбудовані похідні фінансові активи	27044	30673
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	64409	2060
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	-	766
Передоплата з поточного податку на прибуток	181	102
Гудвіл	-	82
Інвестиції в асоційовані компанії	507	-
Інвестиційна нерухомість	1358	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	4019	4651
Інші фінансові активи	269	289
Інші активи	9585	1238
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	21836	6
Необоротні активи, утримувані для продажу	-	192
ВСЬОГО АКТИВІВ	205359	274934
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Заборгованість перед НБУ	18047	27079
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	2667	4476
Кошти клієнтів	181128	191910

Випущені боргові цінні папери	2	9145
Поточне зобов'язання з податку на прибуток	1	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	95	1012
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	4010	2801
Субординований борг	122	9466
Акціонерний капітал	50695	21257
Емісійний дохід	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	111591	-
Резерви переоцінки приміщень	820	568
Резерви переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	521	1493
Результат від операцій з власником	9934	-
Резерв переоцінки валют	29	815
(Накопичений дефіцит) / Нерозподілений прибуток	(174327)	4312
Чисті активи, що належать власникам Банку	(714)	28468
Частка неконтролюючих учасників	7871198	7563800
ВСЬОГО КАПІТАЛУ	(713)	29045
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ	205359	274934

ДОДАТОК Б

Консолідований звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід у АТ КБ
«ПРИВАТБАНК» за 2016 рік, млн. грн.

	31 грудня 2016 р.	31 грудня 2015 р.
Процентні доходи	33457	31154
Процентні витрати	(29474)	(28857)
Чистий процентний дохід	3983	2297
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтів	(154536)	(3789)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтів	(150553)	(1492)
Доходи за виплатами та комісійними	10692	6998
Витрати за виплатами та комісійними	(2298)	(1703)
Прибутки мінус збитки від інших фінансових активів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	208	-
(Збитки мінус прибутки) / прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	(23955)	6517
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою	(188)	(1585)
(Збитки мінус прибутки) / прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти	(4221)	101
Інші операційні доходи	1712	474
Чистий прибуток від вибуття дочірних компаній	176	227
Прибуток від інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	1981	-
Адміністративні та інші операційні витрати	(10774)	(9065)
(Збиток) / Прибуток до оподаткування	(177220)	472
Доходи / (Витрати) з податку на прибуток	576	(197)

Чистий (збиток) / прибуток за рік	(176644)	275
Інші сукупні доходи / (збитки): <i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i> Інвестиції для подальшого продажу:		
- Нереалізований прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу	609	913
- Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу	(1981)	-
- Прибутки мінус збитки, рекласифіковані у прибуток чи збиток при вибутті дочірних компаній	5	-
Ефект на податок на прибуток	312	(136)
Курсові різниці при перерахунку у валюту подання		
- Курсові різниці при перерахунку у валюту подання, що виникли протягом року	122	660
- Курсові різниці при перерахунку у валюту подання, рекласифіковані у прибуток чи збиток при вибутті дочірних компаній	(590)	(254)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i> Резерв переоцінки приміщень	351	-
Ефект на податок на прибуток	(62)	-
Інші сукупні (збитки) / доходи	(1234)	1183

Закінчення дод. Б

ВСЬОГО СУКУПНОГО (ЗБИТКУ) / ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		
Прибуток / (збиток), що належить	(177878)	1458
Власникам банку	(176462)	326
Частка неконтролюючих учасників	(182)	(51)
(Збиток) / прибуток	(176644)	275
Всього сукупних (збитків) / доходів, що належать:		
Власникам банку	(177667)	1214
Частка неконтролюючих учасників	(211)	244
Всього сукупних (збитків) / доходів	(177878)	1458
Базисний та скорегований (збиток) / дохід на акцію, щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	(2233,70)	4,62

ДОДАТОК В

Консолідований звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2015 рік, млн. грн.

	31 грудня 2015 р.	31 грудня 2014 р.
АКТИВИ		
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	35609	19582
Інші фінансові активи, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	238	-
Заборгованості банків	3689	15585
Кредити та аванси клієнтів	195339	161830
Вбудовані похідні фінансові активи	30673	19978
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	2060	1262
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	766	648
Передоплата з поточного податку на прибуток	102	146
Гудвіл	82	61
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	4651	4098
Інші фінансові активи	289	862
Інші активи	1238	914
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	6	-
Необоротні активи, утримувані для продажу	192	4070
ВСЬОГО АКТИВІВ	274934	229036
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Заборгованість перед НБУ	27079	18357
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	4476	3279
Кошти клієнтів	191910	152053
Випущені боргові цінні папери	9145	7987

Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	-	10047
Поточне зобов'язання з податку на прибуток	-	7
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	1012	784
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	2801	2189
Субординований борг	9466	5450
Зобов'язання, безпосередньо пов'язані з групами вибуття, утримуваними для продажу	-	3150
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	245889	203303
КАПІТАЛ		
Акціонерний капітал	21257	18101
Емісійний дохід	23	20
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	-	1000
Резерви переоцінки приміщень	568	588
Резерви переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	1493	805
Резерв переоцінки валют	815	672
(Накопичений дефіцит) / Нерозподілений прибуток	4312	3909
Чисті активи, що належать власникам Банку	28468	25095
Частка неконтролюючих учасників	577	638
ВСЬОГО КАПІТАЛУ	29045	25733

ДОДАТОК Г

Консолідований звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід у АТ КБ
«ПРИВАТБАНК» за 2015 рік, млн. грн.

	31 грудня 2015 р.	31 грудня 2014 р.
Процентні доходи	31154	25624
Процентні витрати	(28857)	(18366)
Чистий процентний дохід	2297	7258
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтів	(3789)	(4689)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтів	(1492)	2569
Доходи за виплатами та комісійними	6998	4650
Витрати за виплатами та комісійними	(1703)	(1092)
(Збитки мінус прибутки) / прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	6517	6722
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою	(1585)	452
(Збитки мінус прибутки) / прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти	101	(4154)
Інші операційні доходи	474	324
Чистий прибуток від вибуття дочірних компаній	227	601
Адміністративні та інші операційні витрати	(9065)	(9948)
(Збиток) / Прибуток до оподаткування	472	149
Доходи / (Витрати) з податку на прибуток	(197)	98
Чистий (збиток) / прибуток за рік	275	247
Інші сукупні доходи / (збитки): <i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		

Інвестиції для подальшого продажу:		
- Нереалізований прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу	913	540
- Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу	-	(10)
Ефект на податок на прибуток	(136)	(106)
Курсові різниці при перерахунку у валюту подання		
- Курсові різниці при перерахунку у валюту подання, що виникли протягом року	660	968
- Курсові різниці при перерахунку у валюту подання, рекласифіковані у прибуток чи збиток при вибутті дочірних компаній	(254)	(229)
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:	-	500
Резерв переоцінки приміщень		
Ефект на податок на прибуток	-	(89)
Інші сукупні (збитки) / доходи	1183	1574
ВСЬОГО СУКУПНОГО (ЗБИТКУ) / ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		
Прибуток / (збиток), що належить	1458	1821
Власникам банку	326	412
Частка неконтролюючих учасників	(51)	(165)
(Збиток) / прибуток	275	247
Всього сукупних (збитків) / доходів, що належать:		

Закінчення дод. Г

Власникам банку	1214	1422
Частка неконтролюючих учасників	244	399
Всього сукупних (збитків) / доходів	1458	1821
Базисний та скорегований (збиток) / дохід на акцію, щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	4,62	6,37

ДОДАТОК Д

Консолідований звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2014 рік, млн. грн.

	31 грудня 2014 р.	31 грудня 2013 р.
АКТИВИ		
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	19582	32293
Заборгованості банків	15585	14781
Кредити та аванси клієнтів	161830	139663
Вбудовані похідні фінансові активи	19978	3816
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	1262	1364
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	648	421
Передоплата з поточного податку на прибуток	146	51
Відстрочений актив з податку на прибуток	-	23
Гудвіл	61	48
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	4098	4004
Інші фінансові активи	862	353
Інші активи	914	753
Необоротні активи, утримувані для продажу	4070	-
ВСЬОГО АКТИВІВ	229036	197570
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
Заборгованість перед НБУ	18357	3473
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	3279	3758
Кошти клієнтів	152053	150888
Випущені боргові цінні папери	7987	11080
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	10047	-

Поточне зобов'язання з податку на прибуток	7	32
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	784	890
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	2189	1319
Субординований борг	5450	3306
Зобов'язання, безпосередньо пов'язані з групами вибуття, утримуваними для продажу	3150	-
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	203303	174746
КАПІТАЛ		
Акціонерний капітал	18101	16352
Емісійний дохід	20	20
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	1000	-
Резерви переоцінки приміщень	588	562
Резерви переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	805	381
Резерв переоцінки валют	672	308
(Накопичений дифіцит) / Нерозподілений прибуток	3909	4755
Чисті активи, що належать власникам Банку	25095	22378
Частка неконтролюючих учасників	638	446
ВСЬОГО КАПІТАЛУ	25733	22824
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ	229036	197570

ДОДАТОК Е

Консолідований звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід у АТ КБ
«ПРИВАТБАНК» за 2014 рік, млн. грн.

	31 грудня 2014 р.	31 грудня 2013 р.
Процентні доходи	25624	23144
Процентні витрати	(18366)	(14429)
Чистий процентний дохід	7258	8715
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтів	(4689)	(3891)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтів	2569	4824
Доходи за виплатами та комісійними	4650	4598
Витрати за виплатами та комісійними	(1092)	(927)
(Збитки мінус прибутки) / прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	6722	332
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою	452	401
(Збитки мінус прибутки) / прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти	(4154)	69
Інші операційні доходи	324	163
Чистий прибуток від вибуття дочірних компаній	601	-
Адміністративні та інші операційні витрати	(9948)	(8259)
(Збиток) / Прибуток до оподаткування	149	1491
Доходи / (Витрати) з податку на прибуток	98	(184)
Чистий (збиток) / прибуток за рік	247	1307
Інші сукупні доходи / (збитки): <i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		

Інвестиції для подальшого продажу:		
- Нереалізований прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу	540	165
- Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвест. цінними паперами, які є в наявності для продажу	(10)	-
Ефект на податок на прибуток	(106)	(26)
Курсові різниці при перерахунку у валюту подання		
- Курсові різниці при перерахунку у валюту подання, що виникли	968	(14)
Курсові різниці при перерахунку у валюту подання,	(229)	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>	500	-
Резерв переоцінки приміщень		
Ефект на податок на прибуток	(89)	-
Інші сукупні (збитки) / доходи	1574	125
ВСЬОГО СУКУПНОГО (ЗБИТКУ) / ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		
Прибуток / (збиток), що належить	1821	1432
Власникам банку	412	1305
Частка неконтролюючих учасників	(165)	2
(Збиток) / прибуток	247	1307
Всього сукупних (збитків) / доходів, що належать:		
Власникам банку	1422	1430
Частка неконтролюючих учасників	399	2
Всього сукупних (збитків) / доходів	1821	1432
Базисний та скорегований (збиток) / дохід на акцію, щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	6,37	20,19

Додаток Є

	Економічний норматив	Нормативне значення, %
H1	Мінімального розміру регулятивного капіталу	500 млн. грн.
H2	Достатності (адекватності) регулятивного капіталу	не менше 10%
H3	Достатності основного капіталу	не менше 7%
H4	Миттєвої ліквідності	не менше 20%
H5	Поточної ліквідності	не менше 40%
H6	Короткострокової ліквідності	не менше 60%
H7	Максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	не більше 25%
H8	Великих кредитних ризиків	не менше 8-ми кратного розміру регулятивного капіталу

H9	Максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	не більше 25%
H11	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	не більше 15%
H12	Загальної суми інвестування	не більше 60%

Економічні нормативи регулювання діяльності банків, їх нормативне значення

Додаток Є

Норматив	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»			Банківська система		
	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
H1	2,6	32,841	22 275	129 816,9	109 653,6	115 817,6
H2	2,10%	7,29%	0,20%	15,60%	12,31%	16,10%
H4	63,52 %	65,98%	37%	57,13%	78,73%	55,55%
H5	146,1 %	176,11%	153%	79,91%	79,98%	108,08%
H6	76,07%	84,85%	97,50%	86,14%	86,14%	98,37%
H7	142,17 %	37,52%	4,50%	22,01%	22,78%	20,29%
H8	1251,3	119,35%	0%	250,04%	364,14%	208,31%

	9%					
H9	0,70%	0,17%	0,60%	31,19%	36,72%	17,89%
H11	0,02%	0,80%	0,19%	0,01%	0,00%	0,00%
H12	0,07%	2,59%	0,21%	2,97%	1,10%	0,22%

Економічні нормативи регулювання діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та установ банківської системи